

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Організація і методика обліку та аудиту грошових коштів
(на прикладі ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»)**

ШИФР КРМ.ОтаА.1.929-03.2.20

Здобувач: _____ **Богдан О.В.**

Керівник: _____ **к.е.н., доц. Тарасова О.В.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувача

Олександра БОГДАНА

-
1. Тема роботи: «Організація і методика обліку та аудиту грошових коштів (на прикладі ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»)»

Затверджена наказом *від 01 грудня 2022 р. наказ № 929-03*

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 8 грудня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства за 2019-2020р.р.

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: Теоретичні основи обліку та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2019-2020 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 42, рисунків – 7.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Тарасова О.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Богдан О.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Богдан О.В.

Керівник роботи _____ Тарасова О.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Богдан О.В.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту грошових коштів (на прикладі ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»)»

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних і методичних положень та визначення основних шляхів вдосконалення обліку та аудиту грошових коштів підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі було розглянуто теоретичні основи організації і методики обліку та аудиту грошових коштів, проведено аналіз підходів до визначення поняття «грошові кошти» в економічній літературі, розглянуто їх класифікацію, наведена нормативно - правова база їх обліку, документальне оформлення та синтетичний і аналітичний облік грошових коштів на поточному рахунку та в касі підприємства, а також відображення інформації про грошові кошти у фінансовій звітності, наведена мета, завдання та джерела інформації для проведення аудиту грошових коштів, розглянуто послідовність його проведення. В другому розділі проведений фінансовий аналіз діяльності та аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010». В третьому розділі розглянуто організацію бухгалтерського та обліку й аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010», наведено порядок проведення аудиту достовірності відображення господарських операцій з обліку грошових коштів на підприємстві та укладено аудиторський висновок.

У висновках вказуються результати проведеного дослідження організації і методики обліку та аудиту грошових коштів ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010», запропоновано рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського, фінансового та податкового обліку грошових коштів, а також пропозиції, що призведуть до покращення діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 96 с.;
таблиць	- 42 ;
рисунків	- 7;
додатків	-2.

ЗМІСТ

С.

Вступ	5
1. Теоретичні основи організації і методики обліку та аудиту грошових коштів	8
1.1. Нормативно-правова база та завдання фінансового обліку грошових коштів	8
1.2. Економічна сутність грошових коштів	10
1.3. Методологія фінансового обліку грошових коштів за національними стандартами	16
1.4. Організація і методика аудиту достовірності відображення господарських операцій з обліку грошових коштів	38
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	45
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	45
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	47
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	52
3. Практика бухгалтерського обліку та аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	71
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві	71
3.2. Організація бухгалтерського обліку грошових коштів у ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	75
3.3. Організація аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»	80
Висновки та пропозиції	90
Список використаних джерел	92
Додатки	97

ВСТУП

Актуальність теми. Грошові кошти, необхідні підприємству для нормальної виробничо-господарської діяльності, в процесі свого існування. Грошові кошти – це кошти, які підприємство має у своєму розпорядженні, що створюються за рахунок власних та залучених коштів.

У виробничо-господарській діяльності підприємства грошові кошти відіграють важливу роль – за допомогою грошових коштів підприємство в процесі своєї діяльності закупляє сировину, основні засоби, тим самим нарощує обсяги виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, розраховується за своїми зобов'язаннями. Для ефективного використання наявних грошових коштів на підприємстві необхідно правильно організувати їх облік та здійснювати контроль за витрачанням. Питання грошового обігу завжди залишатимуться актуальними для економіки будь-якої країни, оскільки за допомогою його аналізу можна визначити та провести оцінку інших економічних процесів.

В сучасних умовах функціонування підприємств від уміння управляти грошовими коштами та грошовими потоками напрямку залежить здатність підприємства виживати. До останнього часу даному питанню у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги, але цей вид активів є найобмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства і формування кінцевих результатів його господарської діяльності.

Тому грошові кошти потребують посиленої уваги з боку керівних органів підприємства. Управління ними ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також запасів грошових грошових коштів із точки зору ефективності платежів і оптимального забезпечення операційної діяльності підприємства фінансовими ресурсами. Це пояснює актуальність обраної теми.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження класиків економічної теорії, наукові праці вітчизняних учених з питань обліку та аудиту грошових коштів, а також дані первинного,

аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, річні звіти, дані статистичної звітності, довідкові матеріали.

Проблемою дослідження обліку та аудиту грошових коштів займались вчені та дослідники: І. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, О.С. Височан, Г.В. Осовська, С.М. Остафійчук, Н.М. Ткаченко, О.С. Філімоненко та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення питань фінансового обліку та аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010» відповідно до законодавчих і нормативних актів та пошук шляхів вдосконалення даних аспектів підприємстві.

Задачами дослідження є: вивчення теоретичних основ обліку та аудиту грошових коштів на підприємстві; розкриття сутності, принципів класифікації грошових коштів; розгляд нормативно-правових документів, які регулюють облік грошових коштів в Україні, документального оформлення грошових коштів та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку; розгляд організації та методики аудиту операцій з грошовими коштами; проведення аналізу основних показників діяльності та фінансового аналізу діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» за два роки; вивчення організації бухгалтерського обліку та обліку грошових коштів ТОВ СГП «Заря-2010»; укладання робочих документів аудитора та аудиторського висновку про фінансову звітність підприємства; формування рекомендацій щодо покращення організації обліку на даному підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є грошові кошти підприємства, а предметом дослідження – бухгалтерський облік та аудит грошових коштів підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися такі методи дослідження: методи наукової абстракції, індукції та дедукції, групування, порівняння, абсолютних та відносних величин, аналізу і синтезу (при оцінці стану та динаміки грошових коштів), методи конкретизації, моделювання, аналогії, спостереження, балансовий метод.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення обліку та аудиту грошових коштів на підприємстві.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження докладалися та були апробовані на науковому колоквіумі «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності» в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 28.11.2023 р. (Додаток Б);

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 96 стор., містить 42 таблиці на 36 стор., 7 рисунків на 7 стор., додатків –1, список використаних джерел з 50 найменувань на 5 стор.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

1.1. Нормативно-правова база та завдання фінансового обліку грошових коштів

У процесі своєї господарської діяльності підприємства будь якої форми власності здійснюють грошові операції. Правильна побудова обліку грошових коштів дає змогу забезпечити інформацію про їх наявність, контроль за зберіганням та аналіз цілеспрямованого використання.

Основними завданнями обліку грошових коштів є:

- виконання операцій з грошовими коштами за розрахунками з постачальниками, покупцями;
- контроль за дотриманням касової і розрахункової дисципліни;
- своєчасне і правильне документальне оформлення операцій з руху грошових коштів, щоденний контроль за збереженням готівки і цінних паперів у касі підприємства; інвентаризація грошових коштів і відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку;
- дотримання стандарту бухгалтерського обліку № 4 "Звіт про рух грошових коштів" та надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися в грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Облік грошових коштів в Україні регулюється такими нормативними документами:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV із змінами та доповненнями - визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності в Україні.
- Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. №1591-IX із змінами та доповненнями – визначає поняття та загальний порядок виконання платіжних операцій в Україні;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» із змінами та доповненнями - визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. за № 291 із змінами та доповненнями.

- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. за № 291 із змінами та доповненнями - встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб (далі - підприємства). Ведення позабалансових рахунків здійснюється за простою системою (без застосування методу подвійного запису).

- Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148 - визначає правові принципи здійснення операцій з готівковими коштами в національній валюті.

- Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затв. постановою Правління НБУ від 29 липня 2022 р. № 163 – визначає порядок ініціювання та виконання платіжних операцій за рахунками користувачів платіжних послуг, які відкриті в надавачів платіжних послуг з обслуговування рахунку.

- Кодекс України про адміністративні правопорушення - визначає порушення норм з регулювання обігу готівки.

1.2. Економічна сутність грошових коштів

Грошові кошти – це найбільш ліквідні активи. Вони практично наявні на всіх стадіях діяльності підприємства – від його створення до ліквідації.

Грошам належить ключова роль в економіці. Виявляється це в наступному:

– суспільна роль грошей, їхня функція в економічній системі полягає в тому, що вони виступають як сполучна ланка між товаровиробниками. Вони є загальною умовою суспільного виробництва, «інструментом» суспільних економічних зв'язків незалежних товаровиробників.

– гроші грають і якісно нову роль – вони стають капіталом і мають самозростаючу вартість. Гроші перетворюються в грошовий капітал у відтворенні індивідуального капіталу завдяки тому, що їхнє функціонування включене в кругообіг промислового капіталу, і вони являють собою вихідний пункт і результат кругообігу останнього.

Але в економічній літературі відсутній єдиний підхід до визначення грошових коштів (табл 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «грошові кошти» за науковим підходом [45]

Автор	Трактування
С.М. Остафійчук	Грошові кошти – готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.
Г.В. Осовська	Грошові кошти – це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків
О.С. Філімоненко	Грошові кошти – це кошти у вигляді грошей, які знаходяться в касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання
О.С. Височан	Грошові кошти – це кошти в касі, електронні гроші, кошти на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані у будь-який момент для проведення розрахунків в процесі здійснення господарських операцій
Ф.Ф.Бутинець	Грошові кошти- форма існування грошей, використовується як засіб обуту та платежу, грошові знаки національної валюти України України- банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться в обігу і є дійсними засобами.
Н.М. Ткаченко	Грошові кошти – касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти

Автор	Трактування
І. Бланк	Грошові кошти- сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику й ліквідності

Основу обліку грошових коштів складає їхня класифікація. Грошові розрахунки можуть набувати як готівкової, так і безготівкової форми. Широкому застосуванню безготівкових розрахунків сприяють банківські установи, у них також заінтересована держава – не тільки з погляду економного витрачання коштів, а й з погляду вивчення, регулювання і контролю грошового обороту.

Грошові кошти класифікують за різними ознаками (рис. 1.1):

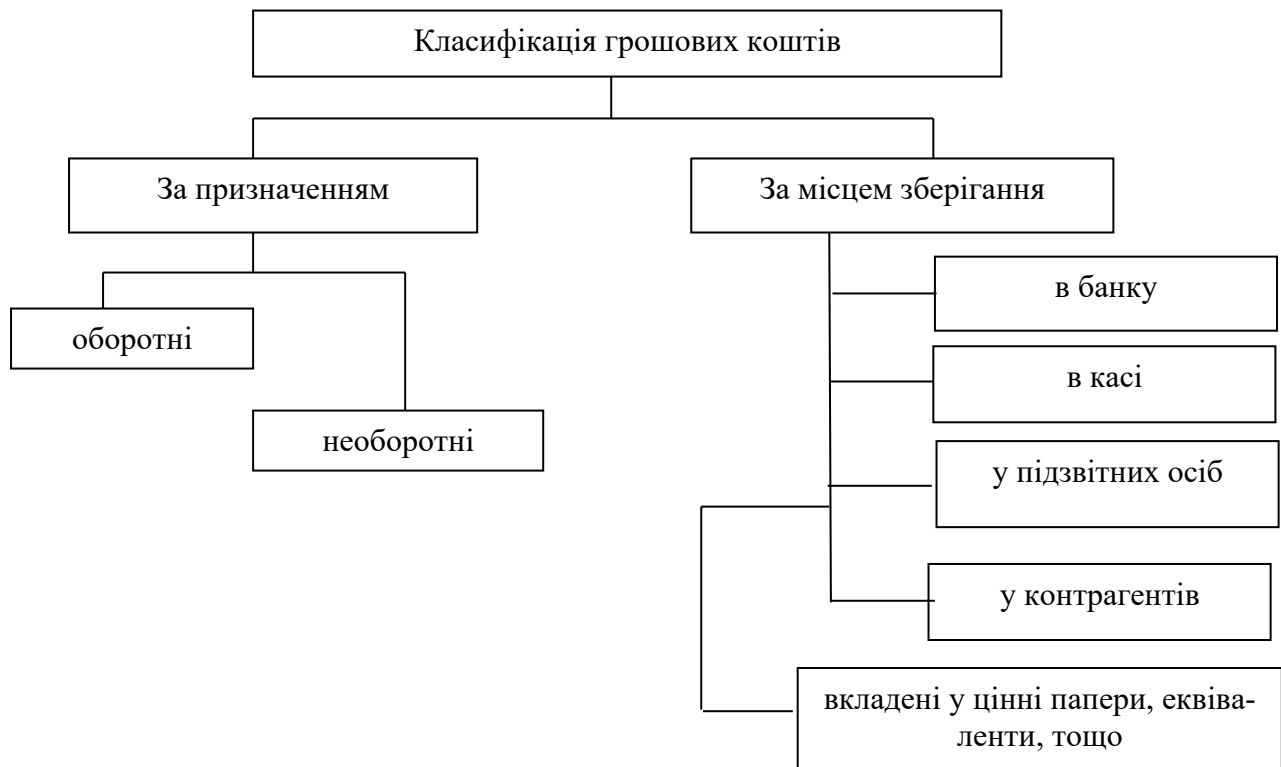

Рис.1.1 – Класифікація грошових коштів за різними ознаками [47]

1. За призначенням:

- кошти для обороту – оборотні
- кошти для спеціального призначення – необоротні.

2. За місцем зберігання (находження):

- гроші в банку
- гроші в касі

- гроші у підзвітних осіб
- гроші у дебіторів та інших контрагентів (видані аванси) тощо
- в цінних паперах та інших еквівалентах.

Ефективна побудова обліку грошових коштів дає змогу в системі рахунків аналітичного та синтетичного обліку бачити, звідки яку грошову масу одержали або можна буде одержати чи очікувати під потреби діяльності.

Побудова облікового процесу передбачає цілеспрямоване впорядкування й удосконалення механізмів бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності.

Облік грошових коштів та грошових потоків розглядається як упорядкування елементів системи господарського механізму. Тому його потрібно здійснювати в таких напрямках:

- а) за видами призначенням:
 - облік грошей у національній валюті;
 - облік грошей в іноземній валюті;
- б) за місцем знаходження:
 - облік грошових коштів у касі;
 - облік грошових коштів на рахунках у банку;
 - облік грошей, виданих у підзвіт фізичним особам;
 - облік грошових коштів у дебіторів.

За формою розрахунків грошові кошти поділяються на [5]:

- грошові кошти у готівковій формі (формі грошових знаків);
- грошові кошти безготівкової формі (формі записів на рахунках, також включають електронні гроші та цифрові гроші).

Грошовий обіг – це процес безупинного руху грошей у сфері обміну, в ході якого вони виконують свої функції засобу обігу і засобу платежу. Організація й особливості грошового обігу визначаються специфікою грошової системи конкретної країни. Однак загальним для всіх країн з ринковою економікою є його розподіл на безготівковий і готівковий обіг.

Безготівковий грошовий обіг являє собою таку організацію розрахунків між учасниками суспільного виробництва, яка здійснюється без використання готівки шляхом перерахування коштів з одного розрахункового рахунку на інший. Історично такий спосіб розрахунків виник у кінці XVII— на початку XVIII ст., але широкого застосування до початку XX ст. не набув. Так, наприклад, у Німеччині безготівкові розрахунки виникають у Гамбурзі вже в 1691 р., коли в цьому місті було створено «Гамбургер-банк». Проте ця форма організації розрахунків ще довго не набувала поширення. Лише починаючи з XX ст. безготівкові розрахунки швидко поширюються, а сьогодні вони є головною формою організації грошового обігу.

В Україні правова база організації безготівкових розрахунків визначається рядом законів, які регламентують банківську діяльність. Що ж стосується детальної організації самих розрахунків, то вони визначаються затвердженою Національним банком України інструкцією № 163 від 29.07.2022р. «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» [13].

Основні принципи організації безготівкових розрахунків такі:

- усі кошти підприємств будь-яких форм власності повинні зберігатися в банку на відповідних рахунках. У касі підприємства дозволяється мати суворо лімітований банком залишок готівки, призначений, головним чином, для господарських і виробничих потреб (наприклад, для повернення здачі покупцю при придбанні товару або наданні послуг).
- списання коштів з рахунка клієнта може здійснюватися лише за згодою власника рахунка, крім тих випадків, коли таке списання передбачене чинним законодавством (наприклад за рішенням суду).
- підприємства мають право на вибір форми безготівкового розрахунку і способу платежу в межах того вибору, який забезпечується відповідним законодавством.
- розрахункові документи приймаються банком до виконання тільки в межах тих коштів, що є на рахунку суб'єкта господарювання. Винятки становлять випадки, спеціально передбачені законодавством.

– суб'єкт господарювання має право вибору банку, в якому буде відкрито його рахунок. Для відкриття рахунку він повинен подати в комерційний банк необхідні документи.

Слід зазначити, що після відкриття рахунку між банком і клієнтом складається угода з розрахунково-касового обслуговування підприємства, в якій домовляються про всі види послуг, їх вартість, права та обов'язки сторін, а також санкції стосовно того, хто порушить ті або інші положення угоди.

Безготівкові розрахунки тісно пов'язані з усіма видами господарської діяльності і все ж основна частина цих розрахунків припадає на розрахунки за товарними операціями.

З розрахунками за нетоварними операціями, а це розрахунки підприємств і організацій з органами управління, з бюджетом, органами соціального страхування і т. ін., пов'язана приблизно одна четверта частина всіх безготівкових розрахунків.

Передумовою існування різних форм розрахунків є можливість відкриття та ведення операцій за рахунками юридичних і фізичних осіб в установах банків.

Суб'єкти господарської діяльності – учасники безготівкових розрахунків – за власним розсудом обирають банківську установу. Після згоди цієї банківської установи у порядку, що встановлюється нормативно-правовими актами НБУ та іншими актами чинного законодавства, здійснюються безготівкові розрахунки.

Рахунки для обліку коштів у розрахунках за конкретними операціями відкриваються підприємству на підставі заяви про відкриття рахунка. Рахунки відкриваються відповідно до нормативної бази, що регулює цей вид правовідносин, і договору між установою банку та власником рахунка. Підприємства відкривають рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення банківських операцій у будь-яких банках за умови згоди останніх.

Надання платіжних послуг (у тому числі виконання окремих або разових платіжних операцій, відкриття та обслуговування рахунків тощо) здійснюється на підставі договору, що укладається між надавачем платіжних послуг та користувачем відповідно до вимог законодавства, на узгоджених сторонами умовах. Договір про надання платіжних послуг укладається в письмовій формі (паперовій або електрон-

ній). Договір про надання платіжних послуг може укладатися шляхом приєднання користувача до договору, розміщеного у доступному для клієнта місці у надавача платіжних послуг та на його веб-сайті в мережі Інтернет [5].

Суб'єкти господарювання незалежно від форми власності, а також їх відокремлені підрозділи, мають право відкрити поточні, бюджетні, кредитні та депозитні рахунки (рис.1.2) [5].

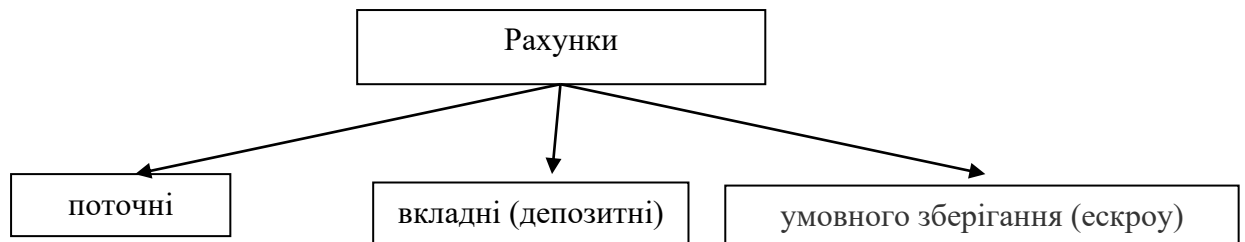

Рис 1.2 – Види рахунків, які мають право відкривати підприємства*
*складено на підставі [5]

Поточні – відкриваються підприємствам усіх видів та форм власності, а також їх відокремленим підрозділам для зберігання грошових коштів та здійснення усіх видів платіжних операцій відповідно до умов договору та вимог чинного законодавства України.

Вкладні (депозитні) – відкриваються підприємствам на договірній основі для зберігання коштів, що передаються клієнтом банку на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) та підлягають поверненню відповідно до умов договору. Кошти на депозитні рахунки перераховуються з поточного рахунка і після закінчення строку зберігання повертаються на поточний рахунок. Відсотки за депозитними вкладами перераховуються в такому самому порядку або зараховуються на поповнення депозиту. Проведення розрахункових операцій та видача коштів готівкою з депозитного рахунка забороняється.

Рахунки умовного зберігання (ескроу) - відкривається банком підприємству на договірній основі для зарахування на рахунок коштів та перерахування їх особі (особам), зазначеній (зазначеним) підприємством (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку - особі (особам), зазначеній

(зазначеним) бенефіціаром, якщо це передбачено договором, або повернення таких коштів підприємству в разі настання підстав, передбачених договором.

Отже, безготівковий обіг виникає при внесенні готівкових грошей на рахунок у кредитній установі. Тому, безготівковий обіг не може відбуватися за відсутності готівкового. Одночасно готівкові гроші з'являються в клієнтів при знятті їх з рахунка в кредитній установі. Таким чином, готівковий і безготівковий обіг утворюють загальний грошовий обіг країни.

Готівковий обіг – це рух грошей у формі готівки та виконання ними функцій засобу платежу і засобу обігу. Готівкові гроші використовуються для забезпечення реалізації товарів та послуг та для розрахунків, не пов'язаних безпосередньо з рухом товарів та послуг. Розрахунками, не пов'язаними безпосередньо з рухом товарів та послуг, є розрахунки з виплати заробітної плати, премій, стипендій, пенсій, допомоги, страхових відшкодувань, оплата цінних паперів і доходів за ними, платежі населення за комунальні послуги тощо.

Готівковий рух грошей здійснюється за допомогою різних видів грошей: банкнот, металевих монет, інших кредитних інструментів (векселів, чеків, кредитних карток). Емісію готівкових грошей здійснює Національний банк України. Він випускає готівкові гроші в обіг і вилучає їх, якщо вони стають непридатними до вжитку, а також замінює гроші на нові зразки купюр та монет.

У сфері готівкового обігу гроші рухаються поза банками, безпосередньо обслуговуючи відносини економічних суб'єктів. Такий рух безготівкових грошей обслуговує відносини між населенням і юридичними особами, між фізичними особами, між населенням і державними установами тощо.

1.3. Методологія фінансового обліку грошових коштів за національними стандартами

Облік безготівкових грошових коштів. Розрахункові операції за участю банків та їх філій, підприємств, фізичних осіб, з розрахунків яких списуються або на рахунки яких зараховуються кошти, здійснюються у безготівковій формі.

Безготівкові грошові розрахунки ґрунтуються на закріпленні правового режиму використання певних символів, форм цифрових записів про грошову масу, яка є в наявності або в обороті, в умовах якого реальні грошові знаки як засіб платежу відсутні.

Безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів грошових коштів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, унесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів [13]. Ці розрахунки здійснюються надавачами платіжних послуг (банками) на підставі розрахункових документів на паперових носіях або в електронному вигляді. Таким чином, безготівковий розрахунок характеризується деякими особливостями: по-перше, він є насамперед нормативно визначеною процедурою переведення коштів; по-друге, в даних розрахунках статус законного платіжного засобу припускає обов'язковість його прийому за номінальною вартістю.

Юридичні особи, їх філії, відділення та інші структурні підрозділи, які не мають статусу юридичної особи, і фізичні особи, зокрема фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, відкривають поточні й інші рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів банківських операцій в будь-яких банках України на власний вибір та з відома цих банків у порядку, що встановлюється Національним банком України. В разі відкриття підприємством в установах банків більше одного рахунку, воно визначає один з цих рахунків як основний.

Безготівкові розрахунки між підприємствами, фізичними особами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів з поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів.

Банки списують кошти з рахунків підприємств тільки за розпорядженнями їх власників, окрім безперечного списання коштів за рішенням суду, арбітражного суду і за виконавчими написами нотаріусів, а також в інших, передбачених законами України випадках.

Банки приймають до виконання доручення від платників тільки в межах коштів, що є на їх рахунках, за винятком доручень на перерахування з основних рахунків підприємств до бюджетів і державних цільових фондів сум податків і зборів (обов'

язкових платежів), неподаткових платежів, пені, штрафів та інших санкцій, передбачених законодавством і застосованих в установленому порядку за невчасну сплату цих платежів, які приймаються банками незалежно від наявності коштів на цих рахунках.

Безготівкові розрахунки здійснюються у наступних формах (рис. 1.3):

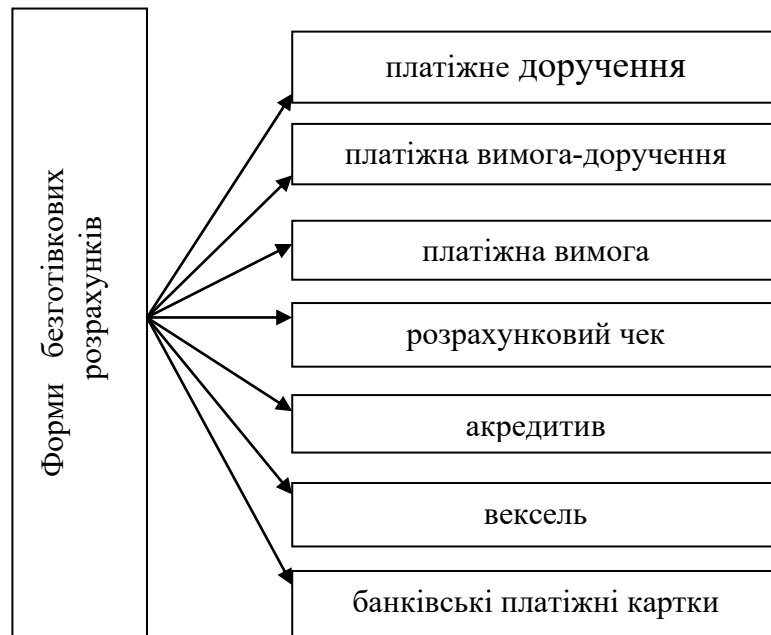

Рис. 1.3 – Форми безготівкових розрахунків [30]

Платіжне доручення (далі – доручення) – документ, який є письмово оформленим дорученням клієнта обслуговуючому банку, на перерахування певної суми коштів зі свого рахунку. Доручення приймаються до виконання банками протягом десяти календарних днів з дня виписки. День заповнення доручення не враховується.

Доручення застосовуються в розрахунках за платіжами товарного і нетоварного характеру.

Розрахунки дорученнями можуть здійснюватися:

- за фактично відвантажену продукцію (виконані роботи, надані послуги);
- у порядку попередньої оплати;
- для завершення розрахунків за актами звірок взаємної заборгованості підприємств;

- для перерахування підприємствами сум, які призначені фізичним особам (заробітна плата, пенсії тощо) на їх рахунки, відкриті в установах банків;
- у інших випадках з відома сторін.

Платіжна вимога-доручення – це комбінований розрахунковий документ, що складається з двох частин:

- верхня – вимога постачальника (отримувача коштів) безпосередньо до покупця (платника) сплатити вартість поставленої йому за договором продукції (виконаних робіт, наданих послуг);
- нижня – доручення платника своєму банку перерахувати з його рахунку суму на рахунок отримувача.

Платіжна вимога-доручення заповнюється отримувачем коштів і присилається безпосередньо платникові.

Доставку платіжної вимоги-доручення платникові може здійснювати банк отримувача через банк платника. Для гарантованої прискореної доставки платникам таких вимог їх рекомендується передавати в комплекті з розрахунковими і відвантажувальними документами за поставлену продукцію (виконані роботи, надані послуги та ін.).

У разі згоди сплатити платіжну вимогу-доручення платник заповнює нижню частину цього документа і здає його в обслуговуючий банк, який і проводить відповідний платіж.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірної списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Платіжні вимоги та інкасові доручення (розпорядження) застосовуються у випадках, передбачених чинним законодавством і нормативними актами Національного банку України.

Кошти списуються з рахунку платника тільки на підставі першого екземпляра розрахункового документа.

Розрахункові документи приймаються банками до виконання без обмеження їх максимального або мінімального розміру суми. Платежі з рахунків клієнтів виконуються банками в межах залишків коштів на початок операційного дня.

При здійсненні розрахунків клієнти можуть застосовувати систему «клієнт-банк», що забезпечує:

- передачу повідомлень між клієнтом і банком в зашифрованому вигляді за допомогою сертифікованих способів захисту;
- автоматичне ведення протоколу (і захист цього протоколу від модифікації) передачі розрахункових документів між банком та клієнтом як в банк, так і на автоматизоване робоче місце (далі – АРМ) клієнта;
- автоматичну архівацію протоколів у кінці дня.

Юридичною підставою для входження клієнта в систему електронних платежів «клієнт-банк» і обробки його електронних документів банком є окремий договір між ним та банком.

У договорі обов'язково повинні бути обумовлені права, обов'язки і відповідальність сторін у разі виникнення спірних питань та порядок їх вирішення.

Програмне забезпечення системи «клієнт-банк» має відповідати вимогам, які пред'являються до технології банківських розрахунків, і мати сертифікат (дозвіл) Національного банку України.

Розрахунковий чек – це документ, який містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) установі банку (банку-емітенту), у якому відкрито його рахунок, сплатити чекодержателю вказану в чеці суму коштів.

Чеки застосовуються для здійснення розрахунків у безготівковій формі між юридичними особами, а також фізичними та юридичними особами з метою скорочення готівкових розрахунків за отримані товари, виконані роботи і надані послуги.

Чекодавець – підприємство або фізична особа, яка проводить платіж за допомогою чека та підписує його.

Чекодержатель – підприємство або фізична особа, яка є одержувачем коштів за чеком.

Банк-емітент – банк, який видає чекову книжку (розрахунковий чек) підприємству або фізичній особі.

Чекові книжки (розрахункові чеки) виготовляються на спеціальному папері на банкнотній фабриці Національного банку України за затвердженням зразком. Чекові книжки брошуруються по 10, 20 і 25 аркушів або виготовляються як окремі бланки.

Розрахункові чеки, які використовуються фізичними особами при здійсненні разових операцій, виготовляються окремими бланками. їх облік ведеться окремо від чекових книжок. Чекові книжки (розрахункові чеки) є бланками строгої звітності.

Банк-емітент без видачі чекової книжки може видати на ім'я чекодавця (фізичної особи) один або декілька розрахункових чеків на суму, що не перевищує залишок коштів на рахунку чекодавця, або на суму, яка внесена грошовою готівкою.

Термін дії чекової книжки – один рік, розрахункового чека, що видається для одноразового розрахунку фізичній особі, – три місяці. За узгодженням з установою банку термін дії невикористаної чекової книжки може бути продовжений.

Акредитив – це форма розрахунків, при якій банк-емітент за дорученням свого клієнта (заявника акредитива) зобов'язаний:

- виконати платіж третій особі (бенефіціару) за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги;
- надати повноваження іншому банку здійснити цей платіж.

Акредитиви бувають відкличні і безвідкличні. На кожному акредитиві належить вказати чи є він відкличним або безвідкличним. У разі відсутності такої вказівки акредитив вважається безвідкличним.

Відкличний акредитив – акредитив, який може бути змінений або анульований банком-емітентом без попереднього узгодження з бенефіціаром (наприклад, у разі недотримання умов, передбачених договором, дострокової відмови банком-емітентом від гарантування платежів за акредитивом).

Безвідкличний акредитив – акредитив, який може бути змінений або анульований тільки з відома бенефіціара, на користь якого він був відкритий, і банку-емітенту.

Засобом розрахунків та кредиту, цінним папером, складеним за встановленою законом формою, є вексель.

Вексель – це цінний папір, який підтверджує безумовне грошове зобов'язання боржника (векседавеця) сплатити векселедержателю повну суму коштів після настання певного терміну.

Обов'язкові реквізити векселя:

- найменування «Вексель» ;
- безумовне обіцянку сплатити зазначену у векселі суму ;
- найменування особи, якій чи за наказом якої платіж має бути здійснений;
- дата і місце складання векселя;
- місце платежу ;
- найменування платника (тільки для переказного векселя) ;
- підпис векседавеця .

Відсутність хоча б одного з перерахованих реквізитів позбавляє документ вексельної сили.

Векселі бувають прості і переказні. При оформленні угоди за допомогою простого векселя беруть участь дві особи – векседавець і векселеотримувач. Векселеотримувач відвантажує товар або надає послугу , векседавець виписує вексель. При настанні терміну оплати векселеотримувач пред'являє вексель до оплати. При оформленні угоди за допомогою переказного векселя беруть участь три особи – векседавець, векселеотримувач і платник. Векседавець – трасант. Платник – трасат. Векседавець – ремітент. Векселеотримувач відвантажує товар або надає послугу, векседавець виписує вексель, векселеотримувач передає вексель платнику для акцепту, при настанні терміну платежу акцептований вексель пред'являється до оплати. Акцепт – підпис платника на переказному векселі, що підтверджує його згоду здійснити платіж. Акцептом вважається будь підпис, поставлена платником на векселі. Останній може бути акцептований на частину суми. Вексель може бути виписаний у будь-якій валюті. Якщо він виписаний в іноземній валюті, то потрапляє в розряд валютних цінностей.

На векселі проставляється аваль – вексельне поручительство. Аваль може бути дано в частині вексельної суми. Аваліст входить до числа солідарно відповідальних осіб.

Індосант – колишній власник векселя, індосат – новий власник векселя. Особа, яка отримала вексель шляхом індосаменту, включається в коло солідарно відповідальних осіб.

У разі відмови в акцепті або платежі складається протест, який повинен бути нотаріально завірений, після чого вексель може бути пред'явлений будь-якого з солідарно відповідальних осіб.

Як платіжні інструменти також застосовуються платіжні картки. Платіжна картка – це емітована відповідно до діючого законодавства банком України банківська платіжна картка, за допомогою якої власник картки має можливість здійснювати оплату товарів, послуг і одержувати готівку.

Отже, традиційно можна виділити три різновиди безготівкового грошового обігу:

1. Форма безготівкових розрахунків, що полягає в дорученні юридичної або фізичної особи, яка направляє установі банку списати з рахунку даної особи в даному банку певну суму і записати її на рахунок іншої юридичної або фізичної особи в цьому або іншому банку.

2. Форма безготівкових розрахунків, що здійснюється за допомогою векселів і подібних їм безумовних грошових зобов'язань. У цьому випадку суб'єкт (векселедавець), що має заборгованість перед іншою особою, видає йому вексель як зобов'язання сплатити у визначений термін необхідну суму. Особа, що отримала вексель (векселедержатель), має право погасити своє грошове зобов'язання перед третьою особою шляхом пред'явлення йому отриманого від першої особи векселя.

3. Форма розрахунків за допомогою використання кредитних карток банку, за допомогою яких забезпечується миттєвий зв'язок з банком, де знаходиться рахунок власника картки, з якого і переводиться необхідна сума на рахунок іншої особи.

Таким чином, безготівкові розрахунки характеризуються деякими перевагами, оскільки в такій формі відбувається економія на зношенні грошового матеріалу

(банкнот, монет), скорочуються витрати на інкасування, зберігання, перевезення, перерахування готівки.

Після закінчення операційного дня банк роздруковує виписки з особового рахунку кожного клієнта. Виписки банку надаються клієнту, як правило, тільки у випадку, якщо мав місце рух грошових коштів на банківському рахунку.

Первинні документи – виписка банку і прикладені до неї розрахункові документи, підтверджуючі надходження або списання засобів, є підставою для відображення операцій по руху грошових коштів в бухгалтерському обліку.

Банківська виписка є документом банку, в якому по дебету відображено списання грошових коштів з поточного рахунку підприємства, а по кредиту – надходження грошових коштів на рахунок.

Для обліку наявності і руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банках, призначений рахунок 31 «Рахунки в банках».

Рахунок 31 «Рахунки в банках» має наступні субрахунки, наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2– Види субрахунків рахунку 31 «Рахунки в банках»*

№ рахунку	Назва рахунку	Призначення
311	«Поточні рахунки в національній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній валюті на розрахункових (поточних) рахунках у банках
312	«Поточні рахунки в іноземній валюті»	для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів на поточних рахунках в іноземній валюті рахунках у банках
313	«Інші рахунки в банку в національній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній валюті на інших рахунках у банках
314	«Інші рахунки в банку в іноземній валюті»	для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів на інших рахунках в іноземній валюті у банках

* складано з використанням [12]

По дебету рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, по кредиту – їх використання.

Кореспонденція рахунків з обліку операцій на рахунках в банках наведена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Кореспонденція рахунків з обліку операцій на рахунках в банках [31-34]

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
Надходження на банківський рахунок			
Об'ява на внесок готівкою	Здана готівка з каси підприємства в банк	311, 312	301, 302
Платіжне доручення, заява на відкриття акредитиву	Перераховані грошові кошти на спеціальний рахунок для відкриття акредитиву	313	311
Платіжне доручення	Перераховані грошові кошти на інші спеціальні рахунки (наприклад, депозитний)	313	311
Платіжне доручення	Відкритий картрахунок в національній (іноземній) валюті	313, 314	311, 312
Виписка банку, меморіальний ордер	З розподільного рахунку зарахована виручка на валютний рахунок	312	314
Виписка банку, меморіальний ордер	Зараховані на поточний рахунок грошові кошти, що знаходяться в дорозі (наприклад, залишок грошових коштів, перерахованих для купівлі валюти; виручка, здана через інкасацію, придбана іноземна валюта тощо)	311, 312	333
Виписка банку	Отримані грошові кошти після пред'явлення короткострокового векселя до оплати	311	341
Виписка банку	Поступила оплата від покупців і замовників за відвантажені продукцію, товари, виконані роботи і послуги	311	361
Виписка банку	На розподільний рахунок отримана виручка в іноземній валюті	314	362
Виписка банку	Повернений раніше виданий аванс	311, 312	371
Виписка банку	Отримані дивіденди, відсотки, роялті і т. п.	311	373
Виписка банку	Відшкодована сума претензій, штрафів, пені, неустойки винною стороною	311, 312	374
Виписка банку	Відшкодована сума збитку особою, винною в нестачі цінностей	311	375
Виписка банку	Отримана орендна плата від орендарів	311	377
Виписка банку	Отримані засоби для формування пайового капіталу в кооперативах, КСП, ЖСБК, кредитних союзах	311	41
Виписка банку	Отримані грошові кошти від продажу емітованих підприємством акцій в частині, рівній емісійному доходу	311	421
Надходження на банківський рахунок			
Виписка банку	Отриманий внесок від засновника	311	46
Виписка банку	Отриманий від засновника підприємства внесок, що перевищує статутний капітал (додатковий капітал)	311	422
Виписка банку	Отримані грошові кошти цільового фінансування	311	48
Виписка банку	Отримано відшкодування з бюджету, повернені переоплати	311	641, 642

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
Виписка банку	Отримана передоплата від покупців або замовників	311, 312	681
Виписка банку	Отримана оплата авансом за декілька майбутніх періодів (наприклад, отримання авансових орендних платежів, оплати підписки на періодичні видання, виручки від продажу квитків транспортних і театральних-видовищних заходів, абонентної платні за користування засобами зв'язку і т. п.)	311	69
Виписка банку	Отримана виручка від реалізації товарів, робіт, послуг	311, 312	70
Виписка банку, меморіальний ордер	Зарахована на поточний рахунок сума, отримана від продажу валюти по курсу НБУ	311	711
Виписка банку	Отримані дивіденди від інших підприємств	311	731
Виписка банку	Отримані страхові платежі страхувальником	311	76
<i>Платежі з банківського рахунку</i>			
Виписка банку, прибутковий касовий ордер	Видана готівка з банківського рахунку в касу підприємства	301, 302	311, 312
Платіжне доручення	Придбані проїзні квитки працівникам підприємства	331	311
Платіжне доручення	Перераховані грошові кошти з поточного рахунку на покупку іноземної валюти	333	311
Заява на продаж валюти	Перерахована банку іноземна валюта для продажу	334	312
Виписка банку, заява на продаж валюти	З розподільного рахунку списана іноземна валюта для обов'язкового продажу	334	314
Платіжне доручення	Здійснені короткострокові фінансові інвестиції (наприклад, в цінні папери інших підприємств)	35	311
Платіжне доручення	Перерахована передоплата постачальникам і підрядчикам	371	311
Сліп, квитанція платіжного термінала, чек банкомату і ін.	Списані засоби з картрахунку для оплати витрат, понесених підзвітною особою	372	313 (314)
<i>Платежі з банківського рахунку</i>			
Платіжне доручення	Сплачені витрати майбутніх періодів (наприклад, сплачена підписка на періодичні видання, сплачені авансом орендні платежі, сплачений страховий поліс і т. п.)	39	311
Платіжне доручення	Викуплені акції власної емісії у акціонерів	451	311
Платіжне доручення	Перераховані грошові кошти на виплату пенсій	472	311
Платіжне доручення	Повернений залишок невикористаного цільового фінансування	48	311
Платіжне доручення, платіжне доручення в іноземній валюті	Погашення заборгованості по короткостроковому кредиту	60	311 (312)

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
Платіжне доручення	Перераховано банку в погашення заборгованості по довгостроковому кредиту	61	311
Платіжне доручення	Погашена заборгованість по короткостроковому векселю	62	311
Платіжне доручення, платіжне доручення в іноземній валюті	Перерахована оплата постачальникам і підрядчикам	631 (632)	311 (312)
Платіжне доручення	Сплачені податки і збори (обов'язкові платежі)	641, 642	311
Платіжне доручення	Сплачені страхові внески по соціальному страхуванню	65	311
Платіжне доручення	Виплачена заробітна платня шляхом перерахування коштів на особові рахунки працівників	661	311
Платіжне доручення	Погашені зобов'язання перед учасниками (засновниками) по нарахованих дивідендах і інших виплатах	671, 672	311
Платіжне доручення	Повернений покупцю (замовнику) раніше отриманий аванс	681	311
Платіжне доручення	Сплачені відсотки (банку, по векселю і ін.)	684	311
Платіжне доручення, платіжне доручення в іноземній валюті	Здійснені інші платежі (наприклад, перерахована орендна плата орендодавцю, сплачені визнані підприємством суми штрафів, пені, неустойок, і інших санкцій в результаті невиконання договірних зобов'язань і ін.)	685	311, 312

Залишки на відповідних рахунках у відомостях на кінець місяця встановлюються як різниця між сумою сальдо на початок місяця і дебетових оборотів по рахунку за поточний місяць і сумою кредитових оборотів за місяць.

Сальдо рахунків перевіряється з відповідними документами (звітами касира, виписками банку тощо).

При журнально-ордерній формі обліку операції по кредиту рахунка № 31 відображаються у журналі-ордері № 1, а по дебету – у відомості № 1.2, а при автоматизованій формі обліку – у відповідних машинограмах.

Грошові кошти на рахунку 31 «Рахунки в банках» відображаються у наступних формах фінансової звітності: Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1), Звіт про рух грошових коштів (форма № 3), Примітки до річної фінансової звітності (форма 5).

У формі №1 «Баланс» грошові кошти та еквіваленти грошових коштів включаються до статті 1165 «Грошові кошти та їх еквіваленти», (у додатковому рядку 1167 «Рахунки в банках»).

У розділі VI «Грошові кошти» Приміток до річної фінансової звітності наводяться дані про структуру грошових коштів на кінець року, зокрема у рядках 650, 660 – суми грошових коштів на поточних рахунках у банку.

Облік готівкових грошових коштів. Для здійснення розрахунків готівкою на підприємстві організовують касу.

Каса – це спеціально обладнане й ізольоване приміщення для прийняття, видачі та тимчасового зберігання готівки й цінних паперів.

Касир – це матеріально відповідальна особа, на яку покладено повну матеріальну відповідальність за функції щодо видачі, приймання, зберігання готівки та складання касового звіту. Касирові забороняється передовіряти виконання своїх обов’язків іншим особам. Якщо постає потреба тимчасово замінити касира, виконання його функціональних обов’язків за письмовим наказом керівника покладається на іншого працівника, з яким також укладається договір на повну матеріальну відповідальність.

Касові операції оформлюються документами, типові форми яких затверджені Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148 мають застосовуватися без змін на всіх підприємствах, незалежно від їх відомчої підпорядкованості і форми власності.

Розрахунки готівкою проводяться із застосуванням типових первинних документів, а саме: прибуткових (КО-1) та видаткових (КО-2) касових ордерів, касових і товарних чеків, розрахункових квитанцій, проїзних документів тощо, які підтверджують факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) коштів, а також з допомогою рахунків-фактур, договорів, угод, контрактів, актів закупівлі товарів тощо.

Оприбуткування готівки в касу здійснюється на підставі прибуткового касового ордера, підписаного головним бухгалтером, або його заступником і касиром. У прибутковому касовому ордері зазначається сума (цифрами та прописом), від кого прийнято гроші та на якій підставі. При цьому особі, яка здала гроші, після отримання їх касиром видається квитанція, підписана головним бухгалтером і касиром.

Витрачання готівки з каси оформлюється видатковим касовим ордером, який підписується керівником і головним бухгалтером підприємства. У випадку видачі грошей окремій особі за видатковим касовим ордером касир повинен вимагати пред'явлення документа, який засвідчує особу утримувача та містить фотокартку, особистий підпис власника. Видача коштів з каси, не підтверджена розпискою одержувача у видатковому касовому ордері або іншому документі, що його замінює, у виправданні залишку готівки в касі не приймається. Ця сума вважається нестачею і стягується з касира.

Прибуткові касові ордери і квитанції до них, а також видаткові документи мають бути заповнені бухгалтерією тільки чорнилом темного кольору, пастою кулькових ручок, за допомогою принтерів та іншими способами, які б забезпечили збереження цих записів протягом установленого терміну зберігання документів - до трьох років.

У прибуткових і видаткових касових ордерах зазначається підстава для їх складання і перелічуються додані до них документи. Видача прибуткових касових ордерів і видаткових документів на руки особам, що вносять або одержують гроші, забороняється. Приймання та видача коштів за касовими ордерами проводиться тільки в день їх складання, крім випадків видачі коштів за розрахунково-платіжними відомостями.

На операцію зі здачі грошей до банку касир, крім видаткового касового ордеру, також оформляє об'яву на внесок готівкою, в якій вказує дату операції, хто здає кошти та через кого, банк і назву одержувача, сума цифрами та прописом, призначення внеску, номер власного рахунку. Оплата праці, виплата допомоги з тимчасової непрацездатності, премій тощо проводиться касиром за платіжними відомостями без складання видаткового касового ордера на кожного отримувача.

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі, тобто обліковому регістрі, призначеному для обліку касових операцій касиром підприємства.

Листки Касової книги мають бути завчасно пронумеровані, прошнуровані й опечатані печаткою. Кількість листків у касовій книзі засвідчується підписами керівника підприємства і головного бухгалтера і скріплюється печаткою. Записи в касовій книзі ведуться в двох примірниках через копіювальний папір. Другий (відришний) листок книги служить звітом касира, який наприкінці дня разом з доданими документами надається бухгалтеру (під розписку в касовій книзі) для перевірки правильності записів і виведених залишків грошових коштів на кінець дня.

Прибуткові касові ордери або видаткові документи до передачі у касу реєструються бухгалтерією в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів. Видаткові касові ордери, оформлені на підставі платіжних (розрахунково-платіжних) відомостей на виплату заробітної плати, реєструються після її видачі.

Під час одержання прибуткових касових ордерів або видаткових документів касир зобов'язаний перевірити:

- 1) наявність і справжність на документах підпису головного бухгалтера, а на видатковому документі – дозвільного підпису керівника підприємства або осіб, ним уповноважених;
- 2) правильність оформлення документів;
- 3) наявність перелічених у документах додатків.

У разі недотримання хоча б однієї з перелічених вимог касир повертає документи до бухгалтерії для належного оформлення. Прибуткові касові ордери або видаткові документи одразу ж після одержання або видачі за ними грошей підписуються касиром, а долучені до них документи погашаються штампом або надписом "Оплачено" із зазначенням дати (число, місяць, рік).

Касові документи, після складання звіту касира та його оброблення в бухгалтерії, комплектуються в хронологічному порядку, нумеруються переплітаються в окремі папки та зберігаються протягом 36 місяців після закінчення календарного

року матеріально відповідальною особою, на яку покладено обов'язок зберігання документів, в окремому сейфі або спеціальному приміщенні.

Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства використовують рахунок 30 «Готівка». Рахунок 30 «Готівка» має субрахунки, які наведені у таблиці 1.4. По дебету рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, по кредиту – виплата грошових коштів із каси підприємства.

Таблиця 1.4 – Субрахунки рахунку 30 «Готівка» *

№ рахунку	Назва рахунку	Призначення
301	«Готівка в національній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух готівки у касі підприємства в національній валюті
302	«Готівка в іноземній валюті»	для узагальнення інформації про наявність та рух готівки у касі підприємства в іноземній валюті

* складано з використанням [12]

Кореспонденція рахунків з обліку касових операцій наведена у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Кореспонденція рахунків з обліку касових операцій [31-34]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1.Оприбуткована готівка в касу з поточного рахунку	301	311
2.Надійшла в касу виручка за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги	301	361, 377
3.Повернуті невикористані підзвітні суми	301	372
4.Надходження грошових коштів від матеріально відповідальних осіб у відшкодування підприємству завданих збитків у результаті нестач, втрат від псування цінностей	301	375
5.Надходження грошових коштів від акціонерів, засновників в оплату акцій	301	46
6.Надходження грошових коштів від перепродажу викуплених акцій власної емісії	301	45
7.Надходження грошових коштів у відшкодування підприємству раніше списаних активів (на момент виявлення нестачі матеріально-відповідальна особа була не платоспроможною)	301	716
8.Оприбутковані лишки готівки виявлені під час інвентаризації	301	719
9.Внесено готівку на поточний рахунок в банку	311	301
10.Видана готівка в підзвіт та на витрати по відрядженню	372	301
11.Оплачені готівкою викуплені акції власної емісії	45	301
12.Виплачена заробітна плата робітникам підприємства	661	301
13.Виявлена нестача готівки в касі під час інвентаризації	947	301

Бухгалтерія після одержання звіту касира здійснює перевірку обґрунтованості всіх записів у звіті, проставляє кореспонденцію рахунків на кожному документі та

заповнює журнал-ордер № 1 по кредиту рахунка № 30 «Готівка» і відомість № 1.1 по дебету цього рахунка, при журнально-ордерній формі обліку, в яких реєструє одержані й видані кошти за цільовим призначенням, а при автоматизованій формі обліку – відповідні машинограми.

У журналі-ордері № 1 показуються витрати грошових коштів з кредиту рахунка № 30 в дебет рахунків обліку виробничих витрат, матеріальних цінностей, розрахунків з працівниками підприємства, з підзвітними особами, депонентами та ін.

Наприкінці місяця в журналі-ордері № 1 і відомості № 1.1 підраховують надходження й витрати готівки і визначають на 1-ше число наступного місяця залишок коштів у касі, який має бути тотожним такому ж показникові в касовій книзі. Підсумкові дані цих реєстрів записують до головної книги.

За порушення норм з регулювання обігу готівки Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність, зокрема за [8]:

- перевищення обмеження на готівкові розрахунки (для суб'єктів господарювання між собою – у розмірі до 10000 грн. включно; з фізичними особами – у розмірі до 50000 грн включно) – штраф у розмірі від 100 до 200 НМДГ. У разі повторного протягом року порушення особою, яку було піддано адміністративному стягненню, – від 500 до 1000 НМДГ;

- несвоєчасну здачу виручки - на осіб, відповідальних за здавання виручки накладається штраф – від 17 до 80 НМДГ, за повторне протягом року порушення – від 43 до 175 НМДГ.

При цьому, до посадових осіб, які винні в порушенні порядку ведення операцій з готівкою, застосовуються штрафи у розмірі від 8 до 15 НМДГ; за ті самі дії, вчинені посадовою особою повторно протягом одного року, – штраф у розмірі від 10 до 20 НМДГ.

Порушення, які можуть виникати при проведенні операцій з електронними грошима є аналогічними до порушень, які виникають при проведенні операцій з грошовими коштами, які розміщені на рахунках в банках.

Грошові кошти в касі підприємства відображаються:

– у формі №1 «Баланс» грошові кошти в касі включаються до статті 1165 «Грошові кошти та їх еквіваленти», (у додатковому рядку 1166 «Готівка» відображається сальдо рахунку 30 «Готівка»);

– у розділі VI «Грошові кошти» Приміток до річної фінансової звітності наводяться дані про структуру грошових коштів на кінець року, зокрема у рядку 640 – сума готівки, яка знаходиться в касі підприємства.

Облік інших грошових коштів. Інші грошові кошти – грошові документи (у національній та іноземній валюті) та кошти в дорозі.

Облік інших грошових коштів ведеться на рахунку 33 «Інші кошти». На даному рахунку обліковують грошові документи та грошові кошти в дорозі як у національній валюті, так і в іноземній. До грошових документів, які обліковуються на субрахунках 331 «Грошові документи в національній валюті», та 332 «Грошові документи в іноземній валюті» (табл. 1.6), відносять документи, що знаходяться в касі підприємства: оплачені путівки в будинки відпочинку та санаторії, поштові марки, проїзні талони на службові роз'їзди та інші грошові документи.

Таблиця 1.6 – Субрахунки рахунку 33 «Інші кошти»

№ рахунку	Назва рахунку	Призначення
331	«Грошові документи в національній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух грошових документів в національній валюті
332	«Грошові документи в іноземній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух грошових документів в іноземній валюті
333	«Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух коштів в дорозі в національній валюті
334	«Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»	для узагальнення інформації про наявність і рух коштів в дорозі в іноземній валюті

* складено за даними [12]

Порядок обліку операцій на рахунках з обліку грошових документів наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Кореспонденція рахунків з обліку грошових документів [31-34]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Придбані грошові документи (поштові марки, талони на харчування) підзвітною особою; На суму ПДВ	331 641	372
2. Списані по акту використанні марки	92	331

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
3. Видані талони на харчування працівникам	663	331
4. Отримані путівки в санаторії, дома відпочинку за рахунок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	331	65
5. Видані путівки працівникам	377	331
6. Оплачено працівниками 10%, або 30% вартості путівки	301	377
7. Перераховані кошти сплачені працівниками	65	311
8. Різниця в вартості путівки сплачена за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	65	377

До грошових коштів у дорозі, які обліковуються на субрахунках 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» та 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» відносять виручку, одержану підприємством за послуги, виконані роботи або реалізовану продукцію, внесену у касу банку або поштового відділення для зарахування на поточний рахунок, але які ще не зараховані за призначенням. Підставою для відображення в обліку сум є: квитанція установи банку, поштового відділення, копії супровідних відомостей про здавання виручки інкасаторам банку тощо.

За дебетом рахунку 33 "Інші кошти" відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом – вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки.

Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в дорозі наведена в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в дорозі [31-34]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Здана виручка за реалізовану продукцію підзвітною особою у вечірню касу банку	333	372
2. Перераховані грошові кошти з поточного рахунку в національній валюті для придбання іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку	333	311
3. Зарахована валюта на поточний рахунок в іноземній валюті придбана на міжбанківському валютному ринку	312	333
4. Списана іноземна валюта з поточного валютного рахунку для продажу на міжбанківському валютному ринку	334	312
5. Зараховані на поточний рахунок грошові кошти, здані в вечірню касу банку	311	333
6. Списана собівартість реалізованої іноземної валюти	942	334

При журнально-ордерній формі операції по кредиту рахунка 33 «Інші кошти» обліковують у Журналі-ордері №1 та відомості №1.3 – по дебету рахунка 33, а при автоматизованій формі обліку – у відповідних машинограмах.

По кожному субрахунку в названих облікових регістрах передбачено окремі розділи. Записи здійснюють на підставі виписок банку.

Грошові кошти на рахунку 33 «Інші кошти» підприємства відображаються у наступних формах фінансової звітності: «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» – форма № 1), «Звіт про рух грошових коштів» – форма № 3, «Примітки до річної фінансової звітності» – форма 5.

Залишки за рахунком 33 «Інші кошти» відображаються у розділі VI «Грошові кошти» форма № «Примітки до річної фінансової звітності» наводяться дані про структуру грошових коштів на кінець року, зокрема у рядку 670 – суми грошових коштів в дорозі.

Інвентаризація грошей в касі підприємства. У строки, встановлені керівником підприємства, але не рідше одного разу на квартал, на кожному підприємстві проводять раптову ревізію каси з покупюрним перерахуванням усіх грошей і перевіркою інших цінностей, що містяться в касі.

Залишок готівки в касі звіряють із даними обліку за касовою книгою. Для проведення ревізії каси наказом керівника підприємства призначається комісія, яка складає акт. У разі виявлення ревізією недостачі або лишку цінностей в касі в акті зазначають суму недостачі або лишку і обставини їх виникнення.

В умовах автоматизованого ведення касової книги здійснюють перевірку правильності роботи програмних засобів оброблення касових документів.

Під час проведення ревізії особливу увагу приділяють питанням забезпечення збереження грошей і цінностей.

Для забезпечення контролю за збереженням коштів ревізію починають із припинення касових операцій і раптової інвентаризації готівки в касі, цінних паперів і бланків суворої звітності в присутності касира й головного бухгалтера підприємства, яке підлягає ревізії.

Насамперед касир розкладає гроші за купюрами і складає покупюрний опис. Гроші в пачках, запаковані за бандеролями банку, розкривають.

Залишок грошей, встановлений під час інвентаризації, порівнюється із записами в касовій книзі і з даними бухгалтерського обліку в журналі-ордері № 1 і відомості № 1.1. Грошові знаки, поштові марки, марки державного мита включаються у фактичний залишок грошей.

Під час перевірки дотримання касової дисципліни проводять:

- контроль за належним оформленням касових операцій у момент їх здійснення;
- формальну перевірку первинних касових документів щодо правильного заповнення та наявності всіх необхідних реквізитів;
- перевірку правильності оформлення платіжних і розрахунково-платіжних відомостей, а саме: наявність дозвільних підписів директора й головного бухгалтера; наявність підписів кожного одержувача навпроти належної суми; дотримання строку видачі заробітної плати, що не повинен перевищувати трьох робочих днів;
- перевірку порядку ведення касової книги – з'ясовують дотримання послідовності в нумерації сторінок; наявність підписів головного бухгалтера й директора, які завіряють кількість аркушів у касовій книзі; наявність виправлень та коригувальних записів;
- перевірку обґрунтованості здійснення операцій (виплати премій працівникам підприємства, видачі авансів підзвітним особам, надання матеріальної допомоги, придбання матеріалів тощо);
- контроль за здійсненням касових операцій з огляду на своєчасність й повноту надходжень наявних коштів з банку в касу і навпаки передбачає, зокрема, своєчасність оприбуткування коштів, а також своєчасність повернення підзвітними особами невикористаних коштів.

Касова книга має бути прошнурована й опечатана сургучевою або мастиковою печаткою; це запобігає можливості заміни окремих аркушів у касовій книзі з метою приховування порушень.

У разі виявлення у касовій книзі будь-яких підчищень або виправлень потрібно перевірити, чи є навпроти таких сум підписи головного бухгалтера й касира, які за-

віряють обґрунтованість здійснення коригувальних записів або внесення виправлень у касову книгу. Якщо підписів осіб, відповідальних за дотримання касової дисципліни, немає, то перевіряючі з'ясовують причини виправлення і беруть у касира й головного бухгалтера письмові пояснення стосовно цих порушень.

Поточний контроль грошового обігу і касових операцій на підприємствах проводять на стадії здійснення цих операцій керівники підприємств і їх підрозділи та бухгалтерська служба при виконанні ними функціональних обов'язків. Працівники обліку, особливо головні бухгалтери, здійснюють повсякденний поточний контроль за повнотою, правомірністю та своєчасністю операцій, пов'язаних із надходженням коштів та їх правильним і ефективним використанням. Ревізія коштів і касових операцій є наступною формою фінансово-господарського контролю і здійснюється ревізорами контрольно-ревізійної служби.

Об'єктами контролю і ревізії є збереження коштів у касі, операції з грошовими коштами, цінні папери та облік коштів і операцій з ними. Під час здійснення цих процедур контролю використовують як нормативно-законодавчі й інструктивні матеріали, так і облікову (фактографічну) інформацію.

Перевірці підлягають виписки установ банку, касова книга, звіти касира, прибуткові й видаткові документи (чеки, квитанції, ордери, відомості, рахунки та інші), журнали-ордери № 1 і відомості № 1.1, відповідні записи в головній книзі й балансі. При перевірці касових документів і касових звітів їх аналізують з огляду на правильність оформлення та законність здійснених операцій.

Типові проводки за результатами інвентаризації каси наведені в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Кореспонденція рахунків за результатами інвентаризації каси[34]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Оприбутковані надлишки готівки в касі, виявлені під час інвентаризації	301	719
2. Відображено суму нестачі готівки у касі, яку не відшкодовує матеріально-відповідальна особа	947	301
3. Відображено суму, яка підлягає відшкодуванню винною особою	375	301
4. Внесено в касу суму недостачі готівки матеріально-відповідальною (винною) особою	301	375
5. З дозволу керівника підприємства сума збитку утримується з заробітної плати матеріально-відповідальної особи	661	375

За результатами перевірки складається акт інвентаризації у двох примірниках, який підписують члени інвентаризаційної комісії і матеріально відповідальна особа. Один примірник акта передається до бухгалтерії підприємства, другий – залишається у матеріально відповідальної особи. В акті наводиться фактична наявність коштів, поштових марок, розрахункових чекових книжок та інших грошових документів, цінних паперів - установлених під час інвентаризації й тих, що рахуються в обліку.

1.4. Організація і методика аудиту достовірності відображення господарських операцій з обліку грошових коштів

Мета аудиту грошових коштів відповідно до МСА 200 «Мета і загальні принципи аудиторської перевірки фінансових звітів» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо грошових коштів підприємства [15].

Основними завданнями аудиту грошових коштів в касі підприємства є:

- контроль за дотриманням чинного законодавства, що регулює облік грошових коштів;
- перевірка дотримання необхідних умов збереження грошових коштів у касі;
- встановлення відповідності особи касира вимогам чинного законодавства і наявності укладеного з ним договору про повну матеріальну відповідальність;
- дослідження первинних документів з погляду правильності їх оформлення, достовірності і законності операцій, відображених в них;
- перевірка дотримання графіку документообороту;
- перевірка наявності та правильності ведення Журналу реєстрації касових ордерів;
- встановлення своєчасності та повноти оприбуткування грошових коштів у касі підприємства;
- визначення дотримання термінів проведення інвентаризації та документального оформлення її результатів;
- встановлення дотримання порядку видачі готівки підзвіт і контролю за її використанням;

- визначення напрямів використання грошових коштів, законності та цільового спрямування;
- перевірка дотримання інших вимог Положення ведення касових операцій у національній валюті в Україні;
- встановлення наявності у підприємства поточного та інших рахунків у банках;
- дослідження законності здійснених операцій на рахунках підприємства в банках;
- перевірка правильності документального оформлення банківських операцій, дослідження первинних документів з погляду правильності їх оформлення, достовірності, доцільності і законності операцій, відображених у них;
- встановлення відповідності даних виписок банку сумам, відображеним у первинних розрахункових документах;
- перевірка правильності відображення банківських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- встановлення відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку грошових коштів та звітності.

Об'єктами аудиту грошових коштів є наявність і збереження грошових коштів у касі, операції з руху готівки в касі, наявність грошових коштів на рахунках у банку, матеріали інвентаризації, фінансова звітність.

Джерела інформації для аудиту грошових коштів в касі підприємства:

- вимоги нормативних документів з обліку грошових коштів;
- наказ про облікову політику;
- первинні і накопичувальні документи з обліку грошових коштів (прибутковий касовий ордер (КО-1), видатковий касовий ордер (КО-2), журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів (КО-3), касова книга (КО-4), грошовий чек, об'ява на внесення готівки, фіскальний касовий чек на товари (послуги), фіскальний касовий чек видачі коштів, розрахункова квитанція, платіжна відомість, розрахунково-платіжна відомість, платіжне доручення, виписка з банку, інші документи, передбачені наказом про облікову політику підприємства);

- виписки банку за відповідний період;
- первинні розрахункові документи та прикладені до них документи;
- облікові реєстри синтетичного та аналітичного обліку, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку коштів, розрахунків тощо;
- договори (угоди) з банком про відкриття рахунків тощо
- Головна книга;
- фінансова звітність (форма №1-«Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма №3 «Звіт про рух грошових коштів», форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»);
- відповіді на запити аудитора;
- аудиторський висновок попередньої перевірки та інша документація, що узагальнює результати контролю.

Стратегія проведення аудиту грошових коштів розробляється виходячи із норм МСА 300 «Планування». На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити ефективність внутрішнього контролю грошових коштів у касі та підприємства..

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання програми аудиту перевірки касо (табл.1.10) [36].

Таблиця 1.10 – Орієнтована програма аудиторської перевірки касових операцій

№ з/п	Перелік процедур	Джерела інформації
1	Проведення перевірки каси (раптово)	Касові документи; касова книга; реєстри за рахунком; готівкові кошти
2	Перевірка оборотів і залишків за рахунком 30 "Готівка" та їх відповідність даним Головної книги	Касова книга; Відомості, журнали за рахунком 30; Головна книга
3	Вибіркова перевірка цільового використання грошових коштів, отриманих з банку, дотримання ліміту каси й установленого ліміту розрахунків між юридичними особами готівкою	Виписки банку; касові документи; відомості; журнали за рахунками 30, 31 та ін.
4	Вибіркова перевірка правильності оформлення касових документів і відповідності їх даних записам у Касовій книзі та облікових реєстрах за рахунком 30. Перевірка правильності кореспонденції рахунків	Касові документи; касова книга; відомості; журнали за рахунками 30, 31 та ін.

№ з/п	Перелік процедур	Джерела інформації
5	Відповідність сум, вказаних в виписках банків, сумам, вказаним в прикладених до них платіжним документам	Виписки банку; первинні розрахункові документи та прикладені до них документи
6	Повнота та достовірність банківських виписок	Виписки банку; договори (угоди) з банком про відкриття рахунків
7	Обґрунтування перерахованих грошових коштів з розрахункового рахунку в тому числі по акцептованим платіжним документам	Виписки банку; відомості; журнали за рахунками 31 та ін.
8	Правильність складання кореспонденції рахунків	відомості; журнали за рахунками 31 та ін.
9	Відповідність записів в виписках банку записам на синтетичних та аналітичних рахунках до рахунку 31 та формах бухгалтерської звітності	Виписки банку, дані бухгалтерського обліку і звітність; головна книга
10	Правильність складання кореспонденції рахунків	відомості; журнали за рахунками 31 та ін.
11	Відповідність записів в виписках банку записам на синтетичних та аналітичних рахунках до рахунку 31 та формах бухгалтерської звітності	Виписки банку, дані бухгалтерського обліку і звітність; головна книга

При здійсненні аудиту грошових коштів у касі найчастіше застосовують такі методичні прийоми: інвентаризація; спостереження за проведенням господарських чи бухгалтерських операцій; усне опитування; отримання письмових підтверджень; перевірка документів (за формою, суттю, змістом, арифметична, логічна, експертна, зустрічна перевірка); взаємний контроль операцій і документів, підготовлених на підприємстві; перевірка арифметичних розрахунків; аналіз тощо. Аудит касових операцій за необхідності може починатись із перевірки фактичної наявності грошових коштів у касі шляхом проведення перерахунку готівки у касі.

Перевірка касових документів здійснюється, як правило, вибіркоким способом. За результатами перевірки касових документів складаються робочі документи аудитора.

Аудит банківських операцій здійснюється суцільним способом окремо за кожним рахунком. Особливу увагу слід приділити поточному рахунку. Під час аудиту спочатку встановлюють наявність усіх виписок банку за рахунками підприємства. Якщо частина виявилась відсутньою, необхідно отримати банківські копії. Після

цього здійснюють перевірку достовірності виписок банку і їх якості як за зовнішнім виглядом, так і шляхом зустрічної перевірки.

При опрацюванні виписок банку слід мати на увазі, що для банку рахунок підприємства по відношенню до балансу є пасивним, а тому залишки будуть кредитовими, операції по надходженню готівки на рахунок будуть відображені по кредиту, а по списанню з рахунку - по дебету. Необхідно звірити залишки грошових коштів на рахунку, що перевіряється, з виписками, даними бухгалтерського обліку і звітності. Результати такої перевірки відображають у робочому документі аудитора. Перевірка банківських виписок повинна поєднуватись із вивченням банківських операцій по суті. Це дає змогу здійснити перевірку законності здійснення операцій на банківських рахунках та правильності їх документального оформлення.

Важливим етапом аудиту є перевірка повноти і своєчасності оприбуткування грошових коштів, що надійшли до банку, перерахування податків до бюджету та інших обов'язкових платежів до позабюджетних фондів. Обов'язком аудитора є перевірка правильності і обґрунтованості перерахування коштів за товарно-матеріальні цінності. З цією метою порівнюють суми, вказані в платіжних документах, з даними виписок банку і записи на відповідних рахунках.

Методикою аудиту передбачено також вивчення платоспроможності підприємства та причин прострочення розрахунків з іншими кредиторами. Особливе місце займає перевірка правильності ведення аналітичного та синтетичного обліку шляхом арифметичної перевірки реєстрів, призначених для обліку грошових коштів на рахунках в банку, а також звірки з іншими обліковими регістрами. При цьому звертають увагу на правильність кореспонденції рахунків за банківськими операціями.

Усі порушення чинних нормативних документів стосовно господарських операцій за банківськими рахунками виявляються суцільною перевіркою документів і взаємною звіркою регістрів обліку на відповідність.

Під час перевірки грошових коштів можуть бути виявлені такі типові порушення:

- відсутність укладеного договору про повну матеріальну відповідальність з касиром;

- порушення порядку проведення інвентаризації;
- наявність виправлень і підчищень у первинних документах;
- пряме викрадення коштів;
- надмірне списання коштів за касою шляхом: повторного використання документів для списання грошей за касою, неправильного підрахунку залишків (підсумків) у касових документах і звітах касира; списання грошових коштів за касою без підстав або за фіктивними документами; підробки у законно оформлених документах сум коштів (у бік збільшення), що підлягають списанню;
- привласнення сум готівки, які законно нараховані фізичним і юридичним особам: привласнення депонованої заробітної плати та грошових коштів, нарахованих на інших підставах; привласнення сум готівки, що належить іншим підприємствам;
- невірна кореспонденція рахунків;
- неправильне відображення касових операцій у регістрах синтетичного обліку;
- відсутність підписів посадових осіб, їх недостовірність; порушення порядку видачі підзвітних сум тощо.
- покриття зловживань окремими працівниками разом з касиром шляхом підміни документів або виправлення у виписках банку відповідних сум;
- привласнення готівки, одержаної з банку (шляхом не оприбуткування одержаних коштів на рахунок 30, а віднесення - на рахунки 36,63,68);
- відсутність платіжних документів, що підтверджують факт здійснення операції;
- відсутність додатків до платіжних документів, які були підставою для здійснення господарських операцій;
- наявність документів, оформлених з порушенням вимог законодавства (ксерокопії документів, відсутність на документах банківських відміток);
- невідповідність даних у платіжних документах, що зберігаються у підприємства, яке перевіряється, фактичним перерахуванням коштів (дане порушення може бути виявлене шляхом проведення зустрічної перевірки розрахунків підприємства,

що перевіряється, з іншими підприємствами, у які за даними обліку перераховувалися кошти);

- невідповідність кореспонденції рахунків, зазначеної у платіжних документах, аналогічній кореспонденції в облікових регістрах;

- невідповідність даних платіжних документів банківській виписці;

- відсутність перекладу українською мовою текстів платіжних документів, що стали підставою для здійснення валютних операцій тощо.

Заключним етапом аудиту є узагальнення результатів перевірки, встановлення у відповідності до МСА 320 «Суттєвість в аудиті» суттєвості виявлених помилок і порушень. За результатами аудиторської перевірки складається аудиторський висновок [15].

Висновки до першого розділу

В розділі розглянуті теоретичні основи організації і методики обліку та аудиту грошових коштів: визначено економічну сутність та основи обліку грошових коштів на підприємстві: поняття та класифікація грошових коштів, розглянуто підходи визначення поняття «грошові кошти» за науковим підходом, наведена нормативно - правова база обліку грошових коштів, їх документальне оформлення. Розглянуто синтетичний і аналітичний облік грошових коштів на поточному рахунку та в касі підприємства, наведено рахунки, які призначені для їх обліку, а також типова кореспонденція рахунків та відображення інформації про грошові кошти у фінансовій звітності. Також у розділі розглянуто порядок проведення аудиту грошових коштів на підприємстві: наведена мета, завдання та джерела інформації аудиту грошових коштів, розглянутий порядок проведення аудиту, а також наведені можливі порушення при проведенні аудиту операцій з грошовими коштами.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ СГП «Заря-2010» було створене 17.05.10 р. Підприємство знаходиться в селі Вигода Біляївського району Одеської області . Основним видом діяльності товариства є вирощування зернових культур.

Загальна його посівна площа 2426 га. На підприємстві працює 17 робітників. Встановлення компанії відбувалося поступово. Але завдяки правильно створеній програмі розвитку, раціональному використанню доходів компанії прогресує. А саме : за цей час було збудовано нові зерносклади, що завдячує якісно зберігати врожаї, правильно планувати свою фінансово – економічну діяльність. Була закуплена новітня техніка і сільськогосподарські знаряддя для обробки посіву та збирання врожаю, що значно скорочує трудозатрати економіки паливно-мастильних матеріалів, полегшує працю робітників.

В зв'язку з тим що місце знаходження земель підприємства знаходиться в кліматичній зоні ризику підприємство займається вирощуванням зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур: ріпак, соняшник, ячмінь, пшениця.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» за 2019-2020 рр. наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» за 2019-2020 рр.*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	40155,2	23634,5	-16520,7	-41,1
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	29480,6	20035,5	-9445,1	-32,0
3. Валовий прибуток, тис.грн.	10674,6	3599	-7075,6	-66,3
4. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	73,42	84,77	11,35	15,5
5. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в тому числі:	3106,6	207	-2899,6	-93,3
- від основної операційної діяльності	10674,6	3599	-7075,6	66,3
- від іншої операційної діяльності	-7568	-3866,8	3701,2	-48,9
- від фінансової діяльності	—	—	—	—

Продовження табл. 2.1

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
- від іншої діяльності	—	474,8	474,8	—
6. Податок на прибуток, тис.грн.	—	—	—	—
7. Чистий прибуток, тис.грн.	3106,6	207	-2899,6	-93,3
8. Матеріальні витрати, тис.грн.	26947	18032	-8915	-33,1
9. Матеріаловіддача, грн.	1,49	1,31	-0,18	-12,1
10. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,67	0,76	0,09	13,4
11. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб	17	17	—	—
12. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	2362071	1390265	-971806	-41,1
13. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис.грн.	1089,2	1333,1	243,9	22,4
14. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	64071	74418	10347	16,1
15. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	52263,7	57247	4983,3	0,1
16. Фондовіддача, грн.	0,77	0,41	-0,36	-46,7
- по продукції				
- по прибутку	0,20	0,06	-0,14	-70,0
17. Фондорентабельність, %	5,94	0,36	-5,58	x
18. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	29551,55	24764,95	-4786,6	-16,2
19. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,36	0,95	-0,41	-30,2
20. Рентабельність продукції, %	26,6	15,2	-11,4	x
21. Рентабельність виробництва, %	3,80	0,25	-3,55	x
22. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис.грн.	2826,7	323,3	-2503,4	-88,7
23. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис.грн.	8370,4	9226,8	856,4	10,2
24. Коефіцієнти ліквідності балансу на кінець року:				
- коефіцієнт поточної ліквідності	3,68	2,67	-1,01	-27,4
- коефіцієнт швидкої ліквідності	1,42	1,28	-0,14	-9,9
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,88	—	-3,88	—

*розраховано за даними фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл. 2.1 видно, що за звітний рік порівняно з попереднім відбулось зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 16520,7 тис. грн. або на 41,1%, та собівартості реалізованої продукції – на 9445,1 тис. грн. або на 32,0%, що призвело до збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції на 11,35 коп. або на 15,5%.

В звітному році порівняно з попереднім відбулось зменшення фінансового результату до оподаткування на 2899,6 тис. грн. або на 93,3 %. Це сталося за раху-

нок зменшення прибутку від основної операційної діяльності на 7075,6 тис. грн. або на 66,3%. Позитивний вплив при цьому здійснило зменшення збитку іншої операційної діяльності на 3701,2 тис. грн. або 48,9% та збільшення прибутку від іншої діяльності на 474,8 тис. грн. Це призвело до зменшення чистого прибутку на 2899,6 тис. грн. або на 93,3 %.

Погіршилось використання ресурсів на підприємстві: матеріальних – про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,18 грн або 12,1%, трудових – про що свідчить зменшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 971806 грн. або на 41,1%, основних засобів – про що свідчить зменшення фондів віддачі по продукції на 0,36 грн або на 46,7% та по прибутку – на 0,14 грн. або на 70,0%. Погіршилась ефективність використання оборотних коштів про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності оборотних коштів на 0,41 обороти або на 30,2%, Показники рентабельності також зменшились – рентабельність продукції – на 11,4%п., рентабельність виробництва – на 3,55 %п.

Коефіцієнти ліквідності підприємства знаходяться в межах нормативних значень (окрім коефіцієнта абсолютної ліквідності), що свідчить про його спроможність погасити свої поточні зобов'язання.

Таким чином, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності за 2019-2020 роки свідчить про погіршення його діяльності за досліджуваний період.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл.2.2.

З табл.2.2 видно, що фінансовий результат до оподаткування як в звітному так і в попередньому був прибутком, який зменшився на 2899,6 тис.грн., або на 93,34%, це відбулось за рахунок зменшення прибутку від реалізації продукції на 7075,6 тис.грн., або на 66,28%. Позитивний вплив здійснило зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 3701,2 тис.грн., або на 48,90%, та отримання прибутку від іншої діяльності.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємств

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	10674,6	343,61	3599	1738,64	-7075,6	-66,28
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-7568	-243,61	-3866,8	-1868,01	3701,2	-48,90
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	3106,6	x	-267,8	x	-2838,8	-91,38
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – 2250-2255	–	–	–	–	–	–
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	–	–	474,8	229,37	474,8	0
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	3106,6	100	207	100	-2 899,6	-93,34

Фінансовий результат до оподаткування в попередньому році формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції та збитку від іншої операційної діяльності, а і в звітному році формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції та іншої діяльності та збитку від іншої операційної діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис.грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	40155,2	23634,5	-16 520,7	-41,14

Продовження табл. 2.3

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис.грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	29480,6	20035,5	-9445,1	-32,04
3. Адміністративні витрати	2130	—	—	—	—
4. Витрати на збут	2150	—	—	—	—
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	10 674,6	3 599	-7075,6	66,28

За даними табл. 2.3 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 7075,6 тис. грн. або 66,28%. Це відбулось за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) більшими темпами (41,14%) ніж витрати, що пов'язані з реалізацією продукції (зменшення собівартості реалізованої продукції на 32,04%).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Операційна курсова різниця	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Реалізація інших необоротних активів	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Штрафи, пені, неустойки	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Утримання об'єктів житло-комунального і соціально-культурного призначення	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	195,2	7763,2	-7568	100	-	3866,8	-3866,8	100	3701,2	-48,90
— відрахування до резерву сумнівних боргів	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— непродуктивні витрати і втрати	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	195,2	7763,2	-7568	100	-	3866,8	-3866,8	100	3701,2	-48,90

З табл.2.4 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності як у поточному так і у попередньому році був збитком, який зменшився на 3701,2 грн, або 48,90%. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності як у звітному так і у попередньому році, формувався лише за рахунок інших операційних доходів і витрат.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів іншої діяльності проводиться за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Реалізація необоротних активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Реалізація майнових комплексів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Не операційна курсова різниця	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Безоплатно одержані активи	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Списання необоротних активів	х	–	–	–	х	–	–	–	–	–
7. Інші доходи і витрати	–	–	–	–	474,8	–	474,8	100	474,8	100
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	–	–	–	–	474,8	–	474,8	100	474,8	100

З табл. 2.5 видно що в попередньому році підприємство не здійснювало іншу діяльність, а в звітному році інша діяльність формувалась за рахунок інших доходів і склала 474,8 тис.грн, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

За досліджуваний період підприємство не здійснювало інвестиційну та фінансову діяльність, тому її аналіз не проводиться.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства здійснюють проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл.2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	3106,6	207	-2899,6	-93,34
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	—	—	—	—
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)±2300	3106,6	207	-2899,6	-93,34

З табл.2.6 видно, що як в передньому так і в звітному році мало чистий прибуток, величина якого зменшилась на 2 899,6 тис.грн. або в 93,34%. Це відбулось за рахунок зменшення збитку до оподаткування на 2 899,6 тис.грн., або на 93,34%.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за допомогою табл.2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма №2 р.2290 (2295)	3106,6	207	-2 899,6
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма №1 р. 1011*	52 263,7	57 247	4 983,3
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма №1 р.1195*	29 551,55	24 764,95	-4 786,6
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	81 815,25	82 011,95	196,7
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	3,80	0,25	-3,55

З табл. 2.7 видно, що рентабельність виробництва в звітному році порівняно з попереднім зменшилась на 3,55 %п . Розрахуємо вплив чинників:

$$R_{\text{попер}} = 3106,6 / (52263,7 + 29551,55) * 100 = (3106,6 / 81\,815,25) * 100 = 3,80\%$$

1. Вплив зміни фінансового результату до оподаткування

$$\Delta R_{(\text{ФР})} = (207 / (52263,7 + 29551,55)) * 100 - (3106,6 / (52263,7 + 29551,55)) * 100 = (207 / 81815,25) * 100 - (3106,6 / 81815,25) * 100 = 0,25 - 3,80 = -3,55\% \text{п.}$$

2. Вплив зміни середньої річної вартості основних засобів

$$\Delta R_{(\text{ОС})} = 207 / ((57247 + 29\,551,55) * 100) - (207 / (52263,7 + 29\,551,55) * 100) = (207 / 86\,798,55 * 100) - (207 / 81\,815,25 * 100) = 0,24 - 0,25 = -0,01\% \text{п.}$$

3. Вплив зміни середньої річної вартості оборотних коштів

$$\Delta R_{(\text{ОБК})} = (207 / (57247 + 24764,95)) * 100 - (207 / (57247 + 29551,55)) * 100 =$$

$$=(207/82011,95)*100--(207/86798,55)*100=0,25-0,24=0,01\% \text{ п.}$$

$$\Delta R = \Delta R_{(ФР)} + \Delta R_{(ОС)} + \Delta R_{(Обк)} = -3,55 + (-0,01) + (0,01) = -3,55\% \text{ п}$$

Зменшення рентабельності виробництва в звітному році порівняно з попереднім відбулось під впливом наступних чинників:

- зменшення прибутку до оподаткування на 2899,6 тис.грн., здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 3,55%п.;
- збільшення середньорічної вартості основних засобів на 4983,3 тис.грн., здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,01%п.;
- зменшення середньорічної вартості оборотних коштів на 4 786,6 тис.грн., здійснило позитивний вплив на зміну рентабельності виробництва та призвело до її збільшення на 0,01%п.

Ці зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

2.3. Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану ТОВ СГП «ЗАРЯ 2010» здійснюють за допомогою даних форм №1-м «Баланс», № 2-м «Звіт про фінансові результати».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8– Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	59528,7	59433	-0,16
- звітнього року	59433	44254,7	-25,54

З табл. 2.8 видно що на кінець попереднього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 0,16%, а на кінець звітнього року порівняно з початком – на 25,54%, що свідчить про скорочення підприємством його діяльності та попередньо характеризується як негативне, для більш точного визначення та характеристики динаміки валюти балансу необхідно(здійснити) провести її поглиблений аналіз.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1-м «Баланс», № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Поперед- ній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	40155,2	23634,5	0,59
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	3106,6	207	0,07
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	59528,7	59433	0,88
- на кінець року	59433	44254,7	1
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	59480,85	51843,85	0,87

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім відбулось зменшення середнього річного значення валюти балансу в 0,87 разів, що супроводжувалось зменшенням чистого доходу від реалізації продукції в 0,59 разів та зменшення фінансового результату до оподаткування (прибутку) в 0,07 разів що свідчить про негативні зміни в динаміці валюти балансу.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою аналітичної табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	На поча- ток року	На кі- нець року	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	59433	44254,7	-15178,3	-25,54
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	29119	25038,8	-4080,2	-14,01
– в % до активів		49	56,58	7,58	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	30314	19215,9	-11098,1	-36,61
– в % до активів		51	43,42	-7,58	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100,	18616,6	9972	-8644,6	-46,43
– в % до активів	1110	31,32	22,53	-8,79	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис.грн.	1120÷	396,1	250,5	-145,6	-36,7
– в % до активів	1155	0,67	0,57	-0,1	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	3,2	–	3,2	100
– в % до активів		0,005	–	–	x
2.4. Інші оборотні активи, тис.грн.	1170,	11298,1	8993,4	-2304,7	-20,40
– в % до активів	1190	19	20,32	1,32	x

Показники	Код рядка	На поча- ток року	На кі- нець року	Відхилення	
				абс.	%
– у тому числі витрати майбутніх пе- ріодів **, тис. грн.	1170	11298,1	8993,4	-2304,7	-20,40
– в % до активів		19	20,32	1,32	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	–	–	–	–
– в % до активів		–	–	–	х

З табл. 2.10 видно, що на кінець звітнього року порівняно з попереднім активи підприємства зменшились на 15178,3 тис. грн. або 25,54%, це відбулось за рахунок зменшення оборотних активів на 11098,1 тис.грн. або 36,61%, та необоротних активів на 4080,2 тис.грн. або 14,01%.

В структурі активів на початок звітнього періоду найбільш питому вагу займають оборотні активи 51%, питома вага необоротних активів склала 49%. На кінець звітнього року відбулися поступові зміни: зменшилась питома вага оборотних активів, та відповідно збільшилась питома вага необоротних активів на 7,58% пункти.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.11.

За даними табл. 2.11 видно, що на кінець звітнього року порівняно з початком оборотні активи підприємства зменшились на 11098,1 тис. грн. або 36,61%, це відбулось за рахунок зменшення запасів на 8644,6тис.грн. або 46,43%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 3,2тис.грн, інших оборотних активів на 2304,7тис. грн., або 20,40%

В структурі оборотних активів на початок звітнього року найбільшу питому вагу займали запаси 61,41%, частка грошових коштів та поточних фінансових інвестицій 0,01% та інших оборотних активів 37,27%. На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі активів: зменшення питомої ваги запасів до 51,89%, збільшення питомої ваги інших оборотних активів до 46,80% та грошових коштів та поточних фінансових інвестицій.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага %		Відхилення			
		на початок звітної року	на кінець звітної року	на початок звітної року	на кінець звітної року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітної року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в т.ч	1195	30314	19215,9	100	100	-11098,1	x	-36,61	100
– запаси	1100, 1110	18616,6	9972	61,41	51,89	-8644,6	-9,52	-46,43	77,89
– дебіторська заборгованість	1120÷1155	396,1	250,5	1,31	1,31	-145,6	0	-36,75	1,31
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	3,2	–	0,01	–	-3,2	0,01	1	-0,03
– інші оборотні активи	1170, 1190	11298,1	8993,4	37,27	46,80	-2304,7	9,53	20,40	20,77

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.12.

З табл.2.12 видно, що весь оборотний капітал підприємства зменшився на 11098,1 тис.грн. або на 36,61%, це відбулось за рахунок зменшення оборотного капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 2636,5тис.грн. або на 19,36%, та капіталу, розміщеного у сфері обігу на 8461,6 тис.грн, або на 50,67 %.

В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, що розміщений у сфері обігу 55,09%, частка капіталу, що розміщений у сфері виробництва складала 44,91%. У звітному році відбулись наступні зміни у структурі оборотного капіталу збільшилась питома вага капіталу, що розміщена у сфері виробництва та відповідно зменшилась питома вага капіталу, що розміщена у сфері обігу на 12,22% п.

Таблиця 2.12 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	13614,3	44,91	10977,8	57,13	-2636,5	-19,36	12,22
– виробничі запаси	2316,2	7,64	1984,4	10,33	-331,8	-14,32	2,69
– незавершене виробництво	–	–	–	–	–	–	–
- біологічні активи	–	–	–	–	–	–	–
– витрати майбутніх періодів	11298,1	37,27	8993,4	46,80	-2304,7	-20,40	9,53
2. Сфера обігу в тому числі:	16699,7	55,09	8238,1	42,87	-8461,6	-50,67	-12,22
– готова продукція	16300,4	58,22	7987,6	46,35	-8312,8	-51	-11,87
– грошові кошти	3,2	0,01	-	-	3,2	-	0,01
– дебіторська заборгованість	396,1	1,41	250,5	1,45	-145,6	-36,76	0,04
– товари	–	–	–	–	–	–	–
– інші	–	–	–	–	–	–	–
Всього оборотний капітал	30314	100	19215,9	100	-11098,1	-36,61	–

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	Ф № 2 р. 2000	40155,2	23634,5	-16520,7	-41,14
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	29551,55	24764,95	-4786,6	-16,20
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100, 1110	14323,95	14294,3	-29,65	-0,21
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷ 1155	2826,7	323,3	-2503,4	-88,56
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	1,6	1,6	-	–
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	12399,3	10145,75	-2253,55	-18,17
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	111,54	65,65	-45,89	-41,14

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Поперед- ний рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	82,09	68,79	-13,3	-16,20
6.Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	392,1	491,3	99,2	25,30
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,36	0,95	-0,41	-30,15
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,73	1,05	0,32	43,83
9.Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2: р.4	264,9	378,23	113,33	42,78
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	128,42	217,73	89,31	69,54
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	25,34	4,92	-20,42	-80,58
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	0,01	0,02	0,01	100
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	111,16	154,54	43,38	39,02
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхи- лення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	7795,97	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік (10-6)	х	7304,67	х	х

Дані табл. 2.13 свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім погіршилась , про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,41 обороти, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,32 та тривалості одного обороту оборотних коштів на 113,33

днів (за рахунок збільшення часу перебування в грошових коштах - на 0,01дня, в інших оборотних коштах – на 43,38 днів, в запасах – на 89,31днів, та за рахунок зменшення часу перебування коштів в розрахунках на 20,42 дня).

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.14.

З табл. 2.14 видно, що на кінець звітного року порівняно з початком року дебіторська заборгованість зменшилась на 145,6 тис.грн або на 36,76% це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 161,5 тис.грн або на 13,73%, за розрахунками на 15,9 тис.грн. або на 13,73%.

В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги 87,30%,

Таблиця 2.14 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	396,1	250,5	100	100	-145,6	x	-36,76	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1125	345,8	184,3	87,30	73,57	-161,5	-13,73	-46,70	110,92
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками	1130÷1145	50,3	66,2	12,70	26,43	15,9	13,73	31,61	-10,92
– за виданими авансами	1130	–	–	–	–	–	–	–	–
– з бюджетом,	1135	50,3	66,2	12,70	26,43	15,9	13,73	31,61	-10,92
– в тому числі з податку на прибуток	1136	–	–	–	–	–	–	–	–
– з нарахованих доходів	1140	–	–	–	–	–	–	–	–
– із внутрішніх розрахунків	1145	–	–	–	–	–	–	–	–
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	–	–	–	–	–	–	–	–

частка дебіторської заборгованості за розрахунками склала 12,7% , на кінець звітнього року відбулись такі зміни у структурі дебіторської заборгованості зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 13,73%п, а також відбулось збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками на 13,73%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Абсолютне відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	заборгованості за товари, роботи, послуги	іншої поточної заборгованості
Попередній рік	Всього, в тому числі:	5596,7	100	—	—	x	x
	– до 12 місяців	5596,7	100	—	—	x	x
	– від 12 до 18 місяців	—	—	—	—	x	x
	– від 18 до 36 місяців	—	—	—	—	x	x
Звітний рік	Всього, в тому числі:	530,1	100	—	—	-5066,6	x
	– до 12 місяців	530,1	100	—	—	-5066,6	x
	– від 12 до 18 місяців	—	—	—	—	x	x
	– від 18 до 36 місяців	—	—	—	—	x	x

З таблиці 2.15 видно, що в попередньому так й в звітному році 100% дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги погашається у найкоротший термін до 12 місяців, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	59433	44254,7	-15 178,3	-25,54
1. Власний капітал, тис. грн.	1495	51197,7	37054,7	-14 143	-27,62
– в % до усіх джерел		86,14	83,73	-2,41	x
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн.	1495 – 1095	22 078,7	12 015,9	-10 062,8	-45,57
– в % до усіх джерел		37,15	27,15	-45,58	x
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1595	—	—	—	—
– в % до усіх джерел		—	—	—	x

Продовження табл. 2.16

Показники	Код рядка	Поперед- ній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	1500÷1515	—	—	—	—
— в % до усіх джерел		—	—	—	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн.	1520, 1525	—	—	—	—
— в % до усіх джерел		—	—	—	х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	1695	8235,3	7200	-1035,3	-12,57
— в % до усіх джерел		13,86	16,27	2,41	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	1600, 1610	6 135,9	5 393,9	-742	-12,09
— в % до усіх джерел		10,32	12,19	1,87	х
—в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн.	1600	556	443,9	-112,1	-20,16
— в % до усіх джерел		0,93	1,00	0,07	х
3.2.Кредиторська заборгованість, тис. грн.	1605, 1615÷1645	1041,9	943,6	-98,3	-9,43
— в % до усіх джерел		1,75	2,13	0,38	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн.	1660	—	—	—	—
— в % до усіх джерел		—	—	—	х
3.4. Інші поточні зобов'язання	1665,1690	1057,5	862,5	-195	-18,44
— в % до усіх джерел		1,78	1,95	0,17	х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн.	1700	—	—	—	—
— в % до усіх джерел		—	—	—	х

З табл. 2.16 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів зменшились на 15 178,3тис. грн. або 25,54%. Це відбулося за рахунок зменшення поточних зобов'язань і забезпечень на 1 035,3тис. грн. або 12,57%. та власного капіталу на 14 143тис. грн. або 27,62%.

В структурі джерел формування активів у попередньому році найбільшу питому вагу займає власний капітал 86,14%, , поточні зобов'язання і забезпечення 13,86%. У звітному році відбулось зменшення питомої ваги власного капіталу на2,41% пункти, та поточних зобов'язань і забезпечень на 2,41% пункти. В звітному році порівняно з попереднім відбулось зменшення власних оборотних коштів на 10 062,8тис. грн. або 45,57%, що негативно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	51197,7	37054,7	-14143	-27,62
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	500	500	–	–
– в % до власного капіталу		0,97	1,35	0,38	х
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	–	–	–	–
– в % до власного капіталу		–	–	–	х
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	47466,1	36222,7	-11 243,4	-23,67
– в % до власного капіталу		92,71	97,75	5,04	х
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	125	125	–	–
– в % до власного капіталу		0,26	0,34	0,8	х
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	3106,6	207	-2899,6	-93,34
– в % до власного капіталу		6,06	0,56	-5,5	х
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	–	–	–	–
– в % до власного капіталу		–	–	–	х
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	–	–	–	–
– в % до власного капіталу		–	–	–	х

За даними табл. 2.17 видно, що власний капітал підприємства на кінець звіт-ного року порівняно з попереднім зменшився на 14143 тис. грн. або 27,62%. Це відбулось за рахунок зменшення нерозподіленого збитку на 2899,6 тис. грн. або 93,34%, зареєстрованого капіталу 0,38% пункти та додаткового капіталу на 11 243,4 тис. грн. або 23,67% пункти.

В структурі власного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає додатковий капітал 92,71%, частка нерозподіленого прибутку склала 6,06%, зареєстрованого (пайового) капіталу 0,97%, найменшу питому вагу займає резерв-ний капітал 0,26%. У звітному році відбулось збільшення питомої ваги додаткового капітал до 97,75%, зареєстрованого капіталу – до 1,35%, резервного капіталу – до 0,34%.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за да-ними форм № 1-м «Баланс», форм № 2-м «Звіт про фінансові результати» за два

роки за допомогою табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Поперед- ній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	3106,6	207	-2899,6
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	59480,85	51843,85	-7 637
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095,1200	29929,3	27078,9	-2850,4
– оборотного капіталу*	Ф № 1, р.1195	29551,55	24764,95	-4786,6
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	20046,75	17 047,3	-2999,45
3. Рентабельність капіталу, %		5,22	0,40	-4,82
4. Рентабельність основного капіталу, %		10,38	0,76	-9,62
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		10,51	0,83	-9,68
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		15,50	1,21	-14,29

За даними табл. 2.18 видно, що в звітному році порівняно з попереднім: рентабельність капіталу зменшилась на 4,82 % пункти, рентабельність основного капіталу – на 9,62% пункти, рентабельність оборотного капіталу – на 9,68% пункти, рентабельність власного оборотного капіталу – на 14,29% пункти.

Ці зміни відбулись за рахунок зменшення чистого прибутку на 2899,6 тис. грн., та зменшення середньорічної величини відповідного капіталу: всього капіталу – на 7637тис. грн., основного капіталу – на 2850,4тис.грн. та оборотного капіталу – на 4786,6 тис.грн., та зменшення власного оборотного капіталу на 2999,45тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою табл.2.19.

З табл. 2.19 видно, що величина кредиторської заборгованості на кінець звітного року порівняно з початком зменшилась на 923,5тис.грн., або на 12,02%. Це відбулось за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 827,4 тис.грн., або на 13,28%, та інших поточних зобов'язань на195тис.грн., або на 18,44%, також відбулось збільшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 99,2тис.грн., або на 25,30%.

Таблиця 2.19 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітної року	на кінець звітної року	на початок звітної року	на кінець звітної року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітної року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690	7679,3	6756,1	100	100	-923,5	x	-12,02	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1605, 1615	392,1	491,3	5,10	7,27	99,2	2,17	25,30	-10,75
1.2.Кредиторська заборгованість за розрахунками:	1610, 1620÷1645	6229,7	5402,3	81,12	79,96	-827,4	-1,16	-13,28	89,63
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	5579,9	4950	72,66	73,27	-629,9	0,61	-11,29	68,21
– з бюджетом,	1620	591,2	400	7,70	5,92	-191,2	-1,78	-32,34	20,70
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	–	–	–	–	–	–	–	–
– зі страхування	1625	4,4	-	0,06	-	4,4	0,06	100	-0,48
– з оплати праці	1630	54,2	52,3	0,70	0,77	-1,9	0,07		0,20
– за одержаними авансами	1635	–	–	–	–	–	–	–	–
– за розрахунками з учасниками	1640	–	–	–	–	–	–	–	–
– із внутрішніх розрахунків	1645	–	–	–	–	–	–	–	–
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	1057,5	862,5	13,78	12,77	-195	-1,0	-18,44	21,12

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітної року найбільшу питому вагу займала заборгованість за розрахунками - 81,12%, заборгованість за товари, роботи, послуги – 5,10%, питома вага інших поточних зобов'язань склала 13,78%. На кінець звітної року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: зменшилась питома вага інших поточних зобов'язань до 12,77%, та відповідно збільшилась питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги до 7,27%, та кредиторської заборгованості за розрахунками

до 79,96%.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець звітнього року

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	184,3	491,3	-307	307
2. За розрахунками:	66,2	5402,3	-5336,1	5636,1
– за довгостроковими зобов'язаннями	–	4950	4950	4950
– з бюджетом,	66,2	400	-333,8	333,8
– у т.ч. з податку на прибуток	–	–	–	–
– за виданими (одержаними) авансами	–	–	–	–
- за розрахунками з нарахованих доходів	–	–	–	–
- із внутрішніх розрахунків	–	–	–	–
– зі страхування	–	–	–	–
– з оплати праці	–	52,3	–	52,3
– за розрахунками з учасниками	–	–	–	–
3. Інші види заборгованості	–	862,5	–	862,5
Всього	250,5	7006,6	–	6505,6

З табл.2.20 видно, що на кінець звітнього року сталось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською заборгованістю на 6505,6тис.грн. Це відбулось за рахунок перевищення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 307 тис.грн., заборгованості за розрахунками на 5636,1 тис.грн., та інших видів заборгованості на 862,5 тис.грн.

Аналіз показників ліквідності. Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними 1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.21. За даними табл. 2.21 видно, що впродовж звітнього року баланс підприємства не є абсолютно ліквідним тому що виконуються не всі нерівності:

$$\begin{array}{ll}
 \text{На початок року: } A_1 < P_1; & \text{На кінець року: } A_1 < P_1; \\
 A_2 < P_2; & A_2 < P_2; \\
 A_3 > P_3; & A_3 > P_3; \\
 A_4 < P_4. & A_4 < P_4.
 \end{array}$$

Таблиця 2.21– Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн		Платіжний результат, тис.грн	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	3,2	–	Π_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	2099,4	1806,1	-2096,2	1806,1
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	396,1	250,5	Π_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	6 135,9	5393,9	-5739,8	-5 143,4
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+ +1200)	29914,7	18965,4	Π_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	–	–	29914,7	18965,4
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	29119	25038,8	Π_4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	51197,7	37054,7	-22078,7	-12015,9
Баланс	59433	44254,7	Баланс	59433	44254,7	x	x

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за допомогою табл. 2.22.

Таблиця 2.22– Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200/ 1695	2	2,67	3,68	2,67	-1,01
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200- 1100 -1110 1695	1	1,74	1,42	1,28	-0,14
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+116) 1695	[0,25... 0,35]	–	3,88	–	-3,88

З табл.2.22 видно, що всі коефіцієнти ліквідності підприємства крім коефіцієнта абсолютної ліквідності знаходяться в межах нормативних значень, що свідчать про спроможність підприємства погасити свої поточні зобов'язання.

Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за допомогою табл. 2.23.

Таблиця 2.23 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звіт-ного року
1. Власний капітал (1495)	48754,4	51197,7	37054,7
2. Необоротні активи (1095)	30739,6	29119	25038,8
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	18014,8	22078,7	12015,9
4. Короткострокові кредити банків (1600)	–	556	443,9
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	18014,8	22634,7	12459,8
6. Запаси (1100)	10031,3	18616,6	9972
7. Надлишок (+) або нестача (–) власних необоротних коштів	7983,5	3462,1	2043,9
8. Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	7983,5	4018,1	2487,8
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615 ф.№1)	–	392,1	491,3
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві (6=3+4+9)	Абсолютно стійка	Абсолютно стійка	Абсолютно стійка

З табл.2.23 видно, що впродовж двох років підприємству вистачає власних оборотних коштів для покриття запасів тому фінансова ситуація є абсолютно стійкою, що позитивно характеризує його діяльність.

Аналіз фінансовій стабільності підприємства за частковими показниками здійснюється за допомогою таблиці 2.24.

За даними табл. 2.24 видно, що коефіцієнт автономії впродовж двох років знаходиться в межах норми, що свідчить про стабільність і фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів знаходиться в межах норми і показує, що підприємство на початок попереднього року на 1 грн. власного капіталу залучено 0,22 грн, на кінець попереднього року 0,16 грн, на кінець

звітнього року 0,19грн, це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Таблиця 2.24 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	1495/1900	0,82	0,86	3,42	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	1595+1695+1700/1495	0,22	0,16	0,19	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	18014,8	22078,7	12015,9	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495 – 1095/1495	0,37	0,43	0,32	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	1495 – 1095/1195+1200	0,62	0,73	0,62	0,1

Підприємство має власні оборотні кошти впродовж двох років, величина яких збільшується на кінець звітнього року. Коефіцієнт маневреності власного капіталу знаходиться не в межах норми на кінець звітнього року, та свідчить про ускладнення маневреності власного капіталу.

Значення коефіцієнту забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами впродовж двох років має майже стабільну величину, що також позитивно характеризує діяльність підприємства і свідчить про ефективність вкладення і використання коштів підприємства.

Можна зробити висновок про стійку фінансову ситуацію на підприємстві у продовж досліджуваного періоду яка має тенденцію до погіршення на кінець звітнього року.

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм 1-м «Баланс» та № 2-м «Звіт про фінансові результати».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули (2.1).

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0,579 \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (2.1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

$$Z_{\text{попер.р.}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 3,68 + 0,579 \cdot 0,14 = -4,26$$

$$Z_{\text{звітн.р.}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 2,67 + 0,579 \cdot 0,16 = -3,16$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двофакторною моделлю Альтмана свідчить, що в продовж як попереднього так і звітнього року інтегральний показник Z менше нуля, що свідчить про низький рівень банкрутства підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули (2.2).

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2.2)$$

Таблиця 2.25 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
A	р. 1195 ф. №1	0,51	0,43
	р. 1300 ф. №1		
B	р.2290 (2295) ф. №2	0,05	0,005
	р. 1300 ф. №1		
C	р.2290 (2295) ф. №2	0,38	0,03
	р. 1695 ф. №1		
D	р.2000 ф. №2	0,67	0,53
	р. 1300 ф. №1		
Z		1,19	0,68

За результатами оцінки ймовірності банкрутства моделі Спрінгейта можна зробити висновок, що значення інтегрального показника Z в попередньому році більше

ніж 0,862, а в звітному році цей показник менше ніж 0,862, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1-м «Баланс» та № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.26.

Таблиця 2.26 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2355+2515) \text{ ф. №2 } p.(1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{1700}$	0,38	0,03	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 4.2	3,68	2,67	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	0,35	5,99	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p.(1595+1695+1700) \text{ ф. №1 } p.1900 \text{ ф. №1}}{1900}$	0,14	0,16	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495-1095) \text{ ф. №1 } p.1300 \text{ ф. №1}}{1300}$	0,37	0,27	0,4	$\leq 0,30$	=0,06

З табл. 2.26 видно, за системою показників Бівера ймовірність банкрутства підприємства – за 5 років до банкрутства (за всіма значеннями розрахованих показників підприємство можна віднести до II-ї групи).

Висновки до другого розділу

В другому розділі розглянуті питання організації і методики фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ СГП «Заря-2010»: наведена техніко-економічна характеристика та розраховані основні фінансово-економічні показники діяльності та проведений фінансовий аналіз діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» за два роки.

За результатами аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» можна зробити висновок про погіршення діяльності

підприємства за два роки. Про це свідчить динаміка показників: в звітному році порівняно з попереднім чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 41,1%, собівартість реалізованої продукції – на 32,0%, що призвело до збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції на 15,5%. Фінансовий результат до оподаткування в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 93,3 %. Погіршилось використання ресурсів на підприємстві: : матеріальних – про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,18 грн або 12,1%, трудових – про що свідчить зменшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 971806 грн. або на 41,1%, основних засобів – про що свідчить зменшення фондівіддачі по продукції на 0,36 грн або на 46,7% та по прибутку – на 0,14 грн. або на 70,0%. Погіршилась ефективність використання оборотних коштів про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності оборотних коштів на 0,41 обороти або на 30,2%, Показники рентабельності також зменшились – рентабельність продукції – на 11,4%п., рентабельність виробництва – на 3,55 %п.

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновки про стійку фінансову ситуацію на підприємстві у продовж досліджуваного періоду яка має тенденцію до погіршення на кінець звітного року.

Коефіцієнти ліквідності підприємства знаходяться в межах нормативних значень (окрім коефіцієнта абсолютної ліквідності), що свідчить про його спроможність погасити свої поточні зобов'язання.

Оцінка ймовірності банкрутства свідчить про низький рівень банкрутства підприємства.

Таким чином, проведений фінансовий аналіз діяльності підприємства дає змогу зробити висновок про погіршення діяльності підприємства та його фінансового стану за досліджуваний період.

3. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського на підприємстві

У ТОВ СГП «Заря-2010» бухгалтерський облік ведеться відповідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Наказу про облікову політику підприємства.

У ТОВ СГП «Заря-2019» облік ведеться за допомогою таких його видів: оперативного, бухгалтерського, статистичного.

- оперативний облік слугує для оперативного планування й поточного спостереження за розвитком виробництва, виконанням робіт, послуг. Він охоплює господарські й виробничі операції, що не мають безпосереднього відображення на рахунках бухгалтерського обліку. За допомогою оперативного обліку одержують дані про щоденний випуск продукції, щоденне відвантаження і реалізацію продукції, про витрати сировини та інших матеріальних цінностей, трудові витрати, додержання умов договірних поставок. Дані для оперативно-технічного обліку одержують шляхом безпосереднього спостереження фактів господарської та виробничо-фінансової діяльності ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010».

- бухгалтерський облік слугує у ТОВ СГП «Заря-2010» для виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання і передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для ухвалення рішень.

- статистичний облік – це планомірне збирання й вивчення масових кількісних та якісних явищ і закономірностей загального розвитку за конкретних умов місця й часу (перепис наявності обладнання, визначення середньої заробітної плати працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість і якість виробленої продукції, використання робочого часу). Дані про господарські та виробничі зміни статистичний облік одержує з оперативно-технічного і бухгалтерського обліку.

Питання організації бухгалтерського обліку на ТОВ СГП «Заря-2010» відображено в приказі про облікову політику підприємства.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що їх використовують підприємства для складання та подання фінансової звітності, тобто для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнювального – продукування результативної інформації у звітності.

Формуючи облікову політику ТОВ СГП «Заря-2010» дотримується таких принципів: законність – обрані методичні прийоми, способи та процедури ведення бухгалтерського обліку не можуть суперечити чинному законодавству та нормативним документам; адекватність – облікова політика підприємства має відповідати особливостям умов його діяльності; єдність – облікова політика має бути єдиною для суб'єкта господарювання незалежно від кількості його підрозділів, філій або дочірніх підприємств. Облікова політика відображається в наказі по підприємству. До наказу про облікову політику додають: робочий план рахунків, графік документообігу, посадові інструкції, склад бухгалтерії, форми документів, не передбачені в установленому порядку, та ін.

Наказом керівника товариства регламентована структура бухгалтерії ТОВ СГП «Заря-2010». Також вказано форму ведення бухгалтерського обліку – журнально ордерну, частково автоматизовану. Керівник підприємства створив необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечує неухильне виконання всіма службами і працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення і надання до обліку первинних документів.

У ТОВ СГП «Заря-2010» працює один бухгалтер на якого покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства. Він виконує наступні функції:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку, складання і надання у встановлені терміни фінансової звітності;

- організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею і відшкодуванням втрат від нестачі, розкрадання і псування активів підприємства;

Для обліку у ТОВ СГП «Заря-2010» використовується журнально ордерна частково автоматизована форма бухгалтерського обліку. Журнально ордерна форма заснована на використанні принципу систематизації та накопичування даних первинних документів безпосередньо в регістрах аналітичного і синтетичного обліків відповідно до чинного Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні. Автоматизовано облік банківських розрахунків та формування звітів.

У Журналі обліку господарських операцій записи здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів, відомостей нарахування заробітної плати і амортизації тощо, з відображенням суми операції на рахунках бухгалтерського обліку. Журнал ведеться щомісяця. Дані рядка «Сальдо на кінець місяця» з Журналу за попередній місяць переносяться у рядок «Сальдо на початок місяця» Журналу за звітний місяць за кожним рахунком бухгалтерського обліку. У графі 3 «Зміст операції» у хронологічній послідовності позиційним шляхом відображаються господарські операції звітного місяця із зазначенням суми операції у графі 4 та одночасно у графах «Дебет» і «Кредит» двох рахунків бухгалтерського обліку відповідних видів активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів і витрат.

Із застосуванням комп'ютерної техніки для обробки даних виникла автоматизована (електронна) форма бухгалтерського обліку. Розроблені як спеціальні програми з бухгалтерського обліку, так і програми фінансових обчислень дозволяють створювати певні форми і робити розрахунки. Використання електронної форми дозволяє без виведення на друк: реєструвати і зберігати дані; виконувати арифметичні операції з даними; формувати показники для бухгалтерської звітності. Автоматизована форма бухгалтерського обліку відрізняється від

традиційних форм швидкістю виконання арифметичних операцій і надійністю зберігання даних.

Часткова автоматизація дає змогу простоту спрощення інформації формування подачі обліку та великий об'єм банківських операцій. Схему журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку на ТОВ СГП «Заря-2010» зображено на рис. 3.1.

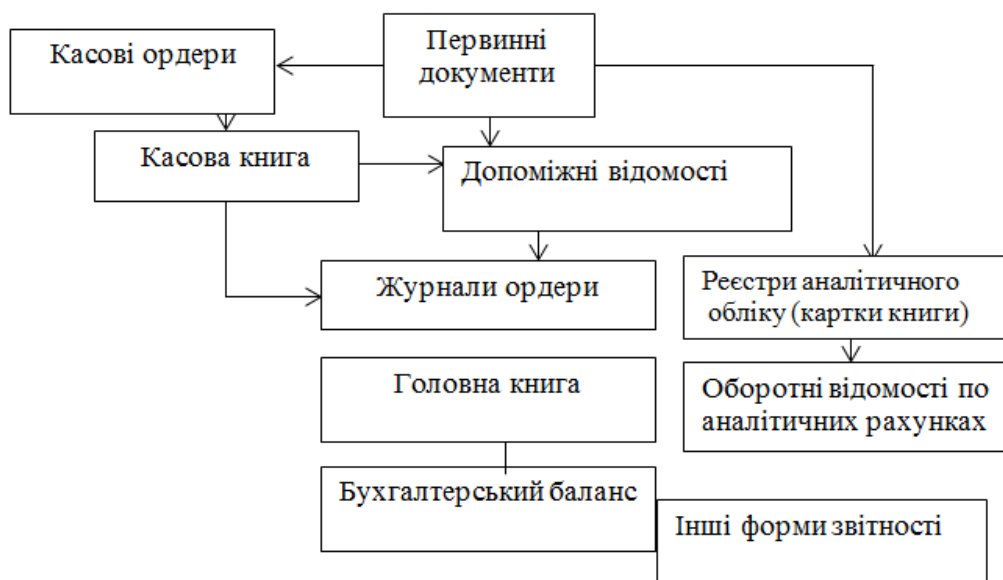

Рис. 3.1– Схема журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку у ТОВ СГП «Заря-2010»

Підприємство подає звітність за скороченою формою, яка складається з форм:

- форма №1-м «Баланс»,
- форма №2-м «Фінансовий звіт».

Форма №1-м «Баланс» здається до 25 числа наступного місяця за кварталом. Сума балансу за звітній квартал сумується до суми балансу попереднього кварталу (сума за I квартал, сума балансу за II звітній квартал + сумується з сумою I кварталу; сума за III квартал – сума попередніх кварталів.)

Підприємство є платником єдиного податку.

3.2. Організація бухгалтерського обліку грошових коштів у ТОВ СГП «ЗАРЯ-2010»

Для зберігання вільних грошових коштів і проведення безготівкових розрахунків ТОВ СГП «Заря-2010» відкрито поточний рахунок в банку. В процесі діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» використовує грошові кошти для придбання основних засобів, сировини, виплати заробітної плати, перерахування податків тощо. Підприємство вирощує зернові культури (крім рису), бобові культури і насіння олійних культур, від реалізації яких отримує надходження грошових коштів на поточний рахунок або в касу підприємства, що є основним напрямом отримання доходу. Для ефективного використання наявних грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010», необхідно правильно організувати їх облік та здійснювати контроль за витрачанням.

Організацію обліку грошових коштів і розрахунків у ТОВ СГП «Заря-2010» здійснює бухгалтер. Більшість взаєморозрахунків ТОВ СГП «Заря-2010» здійснюється в безготівковій формі, тому товариство має поточний рахунок в банку.

Кожен день банк видає ТОВ СГП «Заря-2010» виписки з його поточного рахунка, тобто перелік здійснених за звітний період операцій. До виписки додаються відповідні виправдні документи, на підставі яких були зараховані або списані кошти. Виписка банку фактично являє собою другий примірник особового рахунка підприємства, відкритого банком. Зберігаючи грошові кошти підприємства, банк вважає себе його боржником, тобто на цю суму має кредиторську заборгованість. Звідси – залишки коштів і надходження на поточний рахунок банк записує по кредиту поточного рахунка, а зменшення свого боргу (списання, видачу готівкою) – по дебету. Тому, обробляючи виписки банку, бухгалтер записує зараховані суми і залишок по дебету поточного рахунка, а списання – по кредиту.

Одержана із банку виписка перевіряється й обробляється бухгалтером ТОВ СГП «Заря-2010»: підбираються всі виправдні документи, проставляються кореспондуючі рахунки. Всі додані до виписки документи погашаються штампом «Погашено». Крім того, на документах також вказують порядковий номер

його запису у виписці банку. Це необхідно для контролю за рухом коштів на поточному рахунку, а також для наступних перевірок.

Виписки банку є регістрами аналітичного обліку і підставою для облікових запасів на поточному рахунку.

У ТОВ СГП «Заря-2010» облік грошових коштів на поточних рахунках в банку ведеться на рахунку 31 «Рахунки в банках». Цей рахунок активний, балансовий, призначений для обліку грошових коштів. Субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті», по дебету якого відображають надходження (зарахування) коштів, а по кредиту – списання використаних коштів.

На суму зарахованих на поточний рахунок ТОВ СГП «Заря-2010» коштів дебетують рахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті» в кореспонденції з кредитом рахунків:

301 «Готівка в національній валюті» (на суми, внесені готівкою із каси);

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» (на суми, одержані від вітчизняних покупців і замовників за реалізовану продукцію);

377 «Розрахунки з різними дебіторами» (на суми, одержані від різних дебіторів).

Перераховані (видані готівкою) грошові кошти з поточного рахунка підприємства відображаються по кредиту рахунка 311 «Поточні рахунки в національній валюті» і дебету рахунків:

301 «Готівка в національній валюті» (на суми, видані готівкою);

631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» (на суми, перераховані постачальникам в оплату вартості одержаних матеріальних цінностей, робіт, послуг);

64 «Розрахунки за податками і платежами» (на суми, сплачених податків і обов'язкових платежів до бюджету);

65 «Розрахунки за страхуванням» (на суми збору, сплаченого за пенсійним і соціальним страхуванням).

Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на рахунках в банку у ТОВ СГП «Заря-2010» наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на рахунках в банку у ТОВ СГП «Заря-2010»*

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Отримано на поточний рахунок кошти за продукцію згідно договору від покупця	311	361	39245,0
2	Сплачено з поточного рахунку за комунальні послуги.	631	311	12221,00
3	Сплачено з поточного рахунку НДФЛ за 12/2022	64	311	18976,6
4	Сплачено з поточного рахунку ЄСВ за 12/2022	65	311	24440,2
5	Надійшло з поточного рахунку у касу по чеку	301	311	11250

*складено на підставі первинних документів

Операції за кредитом рахунку 311 відображаються у журналі-ордері № 1 – записи в ньому проводяться на підставі виписок банку з розрахункового рахунку і доданих до них первинних документів, після чого дані заносяться в Головну книгу, а за дебетом – у відомості №1.2.

У касі ТОВ СГП «Заря-2010», крім готівки, зберігаються грошові документи, які є бланками суворого обліку (квитанції подорожніх листів автотранспорту, бланки довіреностей тощо). Матеріально-відповідальною особою, яка завідує касою та видачею та прийманням грошей у ТОВ СГП «Заря-2010», є бухгалтер, якого призначено наказом керівника підприємства. Бухгалтера під розписку ознайомлено з Порядком ведення касових операцій і укладено з ним договір про повну матеріальну відповідальність за збереженість всіх прийнятих ним цінностей. Під час здійснення касових операцій бухгалтер дотримується касової дисципліни.

У випадку необхідності ТОВ СГП «Заря-2010» одержує готівку з власного рахунку у банку в межах наявних на них коштів на цілі, зазначені у чеку на отримання готівки.

Розрахунки готівкою у ТОВ СГП «Заря-2010» проводяться із застосуванням прибуткових (КО-1) та видаткових (КО-2) касових ордерів, касових чеків, а також за допомогою рахунків-фактур, договорів, угод, контрактів, тощо.

Первинними документами, які засвідчують факти здійснення господарських операцій є: прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, заявки на видачу грошей.

Усі прибуткові касові ордери і видаткові касові ордери реєструються в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів (КО-3). Журнал реєстрації побудовано таким чином, що за його даними здійснюється контроль за цільовим призначенням готівки, отриманої і витраченої підприємством. Журнал відкривають окремо на видаткові і прибуткові касові ордери. Надходження і видача готівки відображається у Касовій книзі (КО-5) і відповідно у звіті касира, звідки залишки і обороти готівки переносять у журнал-ордер №1, а з нього в Головну книгу.

ТОВ СГП «Заря-2010» веде тільки одну Касову книгу в національній валюті. Касова книга пронумерована, прошнурована та опечатана сургучною печаткою. Кількість аркушів у Касовій книзі підтверджена підписами керівника та головного бухгалтера підприємства.

Записи в касовій книзі здійснюються бухгалтером одразу ж після отримання або видачі грошей за кожним ордером у 2-х примірниках через копіювальний папір кульковою ручкою темного кольору або чорнилами. Перші примірники аркушів залишаються в Касовій книзі. Другі примірники – відривні та являються звітами. Перші й другі примірники нумеруються однаковими номерами. Приписки та необумовлені виправлення у Касовій книзі забороняються. Зроблені виправлення завіряються підписами бухгалтера підприємства або особи, яка його замінює. Записи в Касовій книзі здійснюються бухгалтером одразу ж після отримання або видачі грошей за кожним ордером або замінюючим його документом. У кінці кожного робочого дня бухгалтер підбиває підсумки операцій за день, виводить залишок грошей в касі на наступне число та складає звіт– відривний листок Касової книги з додатком прибуткових і видаткових касових документів.

Для узагальнення інформації про операції з готівковими грошовими коштами в касі згідно з планом рахунків ТОВ СГП «Заря-2010» використовується

синтетичний рахунок 30 «Готівка», для обліку готівки використовують субрахунок 301 «Готівка в національній валюті». Надходження грошових коштів в касу підприємства відображається за дебетом рахунку 301. Видача готівки з каси підприємства відображається за кредитом рахунку 301.

Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в касі ТОВ СГП «Заря-2010» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в касі ТОВ СГП «Заря-2010»*

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Оприбуткована готівка в касу на підставі чеку	301	311	50 000,00
2	З поточного рахунку видано в касу гроші для підзвітної особи	301	311	11250,0
3	Видано Петрик Н.Л. кошти з каси у підзвіт на закупку палива	372	301	11250,0
4	Повернено до каси підприємства залишок невикористаних коштів	301	372	170,0
5	Погашено заборгованість перед постачальниками за біологічні активи	631	301	7250,0
6	Використані грошові кошти на адміністративні цілі	92	301	1200,0
7	Сплачено готівкою витрати пов'язані зі збутом продукції	93	301	1356,0

*складено на підставі первинних документів

Операції за кредитом рахунку 301 відображаються у журналі-ордері № 1, а за дебетом – у відомості №1.1, після чого дані заносяться в Головну книгу.

Один раз на квартал у ТОВ СГП «Заря-2010» проводять ревізію каси з покупюрним перерахуванням усіх грошей і перевіркою інших цінностей, що містяться в касі.

Залишок готівки в касі звіряють із даними обліку за касовою книгою. Для проведення ревізії каси наказом керівника ТОВ СГП «Заря-2010» призначається комісія, яка складає акт. У разі виявлення ревізією недостачі або лишку цінностей в касі в акті зазначають суму недостачі або лишку і обставини їх виникнення. Остання інвентаризація каси проводилася в листопаді 2022 року. За результатами проведення інвентаризації ніяких розбіжностей між фактичним і документальним обліком виявлено не було.

Схематичне відображення документування грошових коштів у касі ТОВ СГП «Заря-2010» наведено на рис. 3.2.

Рис.3.2 – Схематичне відображення документування грошових коштів у касі ТОВ СГП «Заря-2010»

Інформація про грошові кошти у ТОВ СГП «Заря-2010» відображається в формі № 1-м «Баланс» в розділі II «Оборотні активи» в розрізі статті «Грошових коштів та їх еквіваленти».

3.3. Організація аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010»

Мета аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010» – встановити достовірність даних щодо їхньої наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

Аудит грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010» проводиться за такими напрямками:

- аудит касових операцій;
- аудит операцій на поточному рахунку.

Для досягнення поставленої мети аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010» аудиторі потрібно виконати наступні завдання, наведені на рис. 3.3.

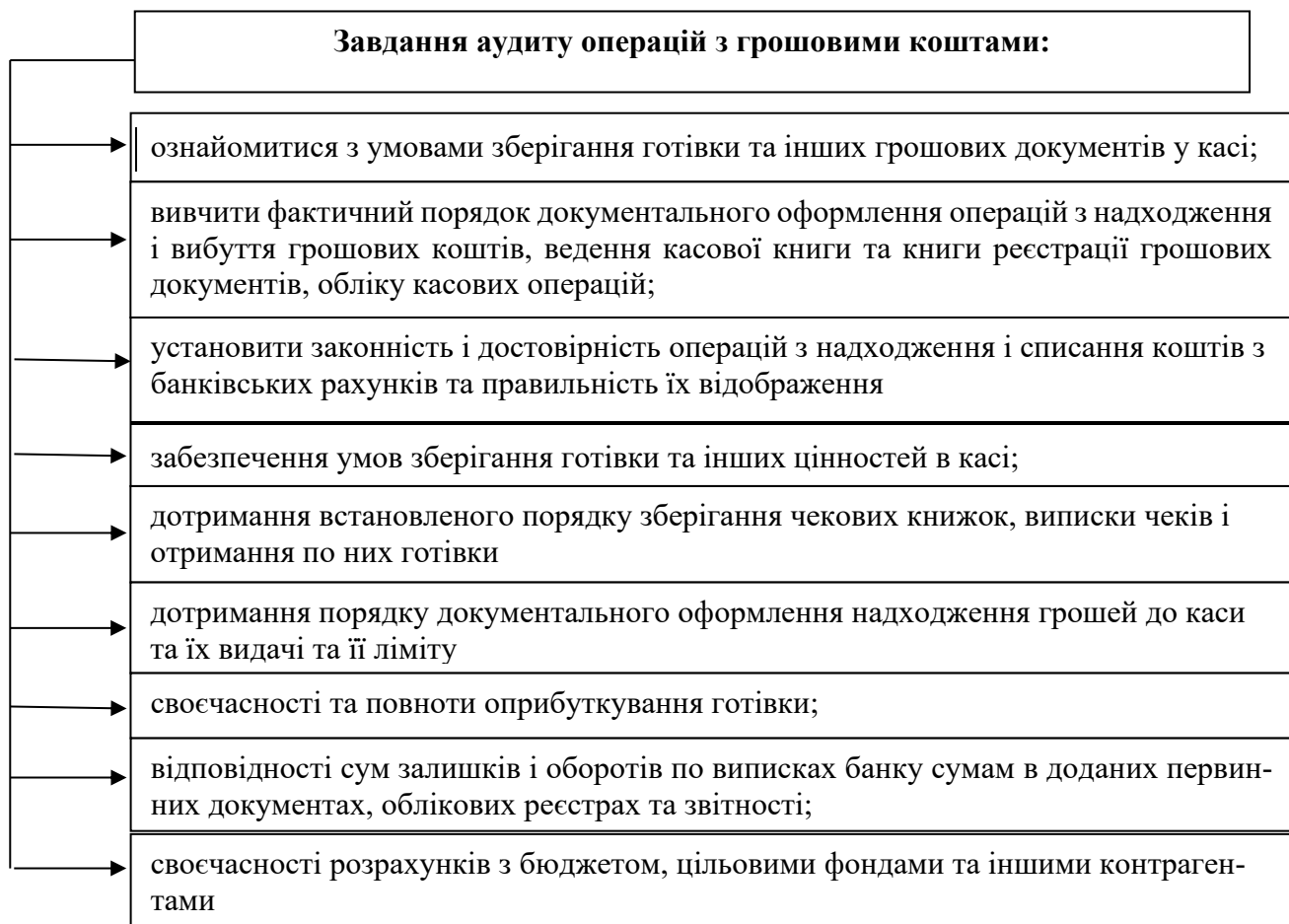

Рис.3.3 – Основні завдання аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010»*
*складено на підставі джерел [29,36]

Джерела інформації для аудиту касових операцій у ТОВ СГП «Заря-2010» наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Джерела інформації для аудиту касових операцій

Група документів	Документ
Первинні документи обліку розрахунків з підзвітними особами	авансові звіти; посвідчення на відрядження; виправдні документи; акти на закупівлю тощо
Аналітичні і первинні документи з обліку касових операцій	прибуткові і видаткові касові ордери; Касова книга; чеки на отримання готівки; виписки банку
Синтетичні реєстри обліку касових операцій, грошових коштів	відповідні машинограми за кредитом та дебетом рахунків 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках»
Узагальнюючі реєстри обліку і звітності	головна книга; форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»
Зовнішні документи	Повідомлення банків про встановлення ліміту каси та ін.

Перш ніж складати програму аудиту грошових коштів в касі необхідно вивчити й оцінити систему внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку за допомогою тестування (табл.3.4) .

Таблиця 3.4 –Тест внутрішнього контролю грошових коштів в касі
ТОВ СГП «Заря-2010»*

Незалежний аудитор Богдан О.В.

Підприємство: ТОВ СГП «Заря-2010»

Термін перевірки: 15.10.23-25.10.23

№	Процедура аудиту	Так	Ні	Примітки
1.	Наявність договору з касиром про повну матеріальну відповідальність	Так		
2.	Наявність сейфа для збереження грошей та їх еквівалентів	Так		
3.	Чекові книжки на одержання готівки зберігаються в сейфі	Так		
4.	Касова книга пронумерована, прошнурована та опечатана у встановленому порядку	Так		
5.	Наявність суцільної реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів	Так		
6.	Раптові перевірки каси проводяться регулярно й оформляються відповідним актом	Так		
7.	Наявність розрахунку ліміту готівки в касі	Так		
8.	Дотримання касиром ліміту залишку каси контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)	Так		
9.	Повнота здачі депонованих сум у банк контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)	Так		
10.	Цільове використання коштів, отриманих у банку, контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)	Так		

*складено на підставі джерел [28, 29]

Виконав Богдан О.В.

Ознайомився Малай О.І.

При проведенні перевірки стану внутрішнього контролю аудитор використовує різні аудиторські процедури, в тому числі опитування. Результати опитування відповідальних осіб можуть бути різноманітними: касир може не знати, чи є на підприємстві наказ про проведення раптових ревізій каси, керівник підприємства – про необхідність укладання договору про повну матеріальну відповідальність з касиром. Незбіг у відповідях на поставлені аудитором запитання також може свідчити про слабкі сторони внутрішнього контролю.

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю, аудитор переходить до складання програми аудиту грошових коштів у касі (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Програма аудиту грошових коштів у касі
ТОВ СГП «Заря-2010»*

Незалежний аудитор Богдан О.В.

Підприємство: ТОВ СГП «Заря-2010»

Термін перевірки: 15.10.23-25.10.23

№	Перелік аудиторських послуг	Виконавець	Період перевірки	Примітки
1.	Звірка даних регістрів обліку грошових коштів у касі з даними головної книги.	Богдан О.В.	15.10.23	
2.	Перевірка наявності первинної документації за всіма касовими операціями	Богдан О.В.	15.10.23	
3.	Встановлення дотримання ліміту готівки у касі	Богдан О.В.	16.10.23	
4.	Перевірка правильності проведення, документального оформлення і відображення в обліку результатів інвентаризації каси	Богдан О.В.	17.10.23	
5.	Перевірка наявності касових звітів (аркушів касової книги)	Богдан О.В.	17.10.23	
6.	Перевірка відповідності дат прибуткових і видаткових документів датам у касових звітах	Богдан О.В.	18.10.23	
7.	Перевірка повноти оприбуткування коштів, отриманих із банку	Богдан О.В.	19.10.23	
8.	Перевірка повноти здачі виручки з каси в банк	Богдан О.В.	20.10.23	
9.	Перевірка своєчасності повернення підзвітних сум	Богдан О.В.	21.10.23	
10.	Перевірка повноти розкриття інформації по нематеріальних активах в примітках до фінансової звітності	Богдан О.В.	22.10.23	
11.	Групування і систематизація виявлених недоліків	Богдан О.В.	23.10.23	
12.	Формулювання висновків за результатами аудиту	Богдан О.В.	24.10.23	

*складено на підставі джерел [28, 29]

Виконав Богдан О.В.

Ознайомився Малай О.І.

Порядок проведення аудиторської перевірки грошових коштів у касі у ТОВ СГП «Заря-2010» наведений на рис. 3.4.

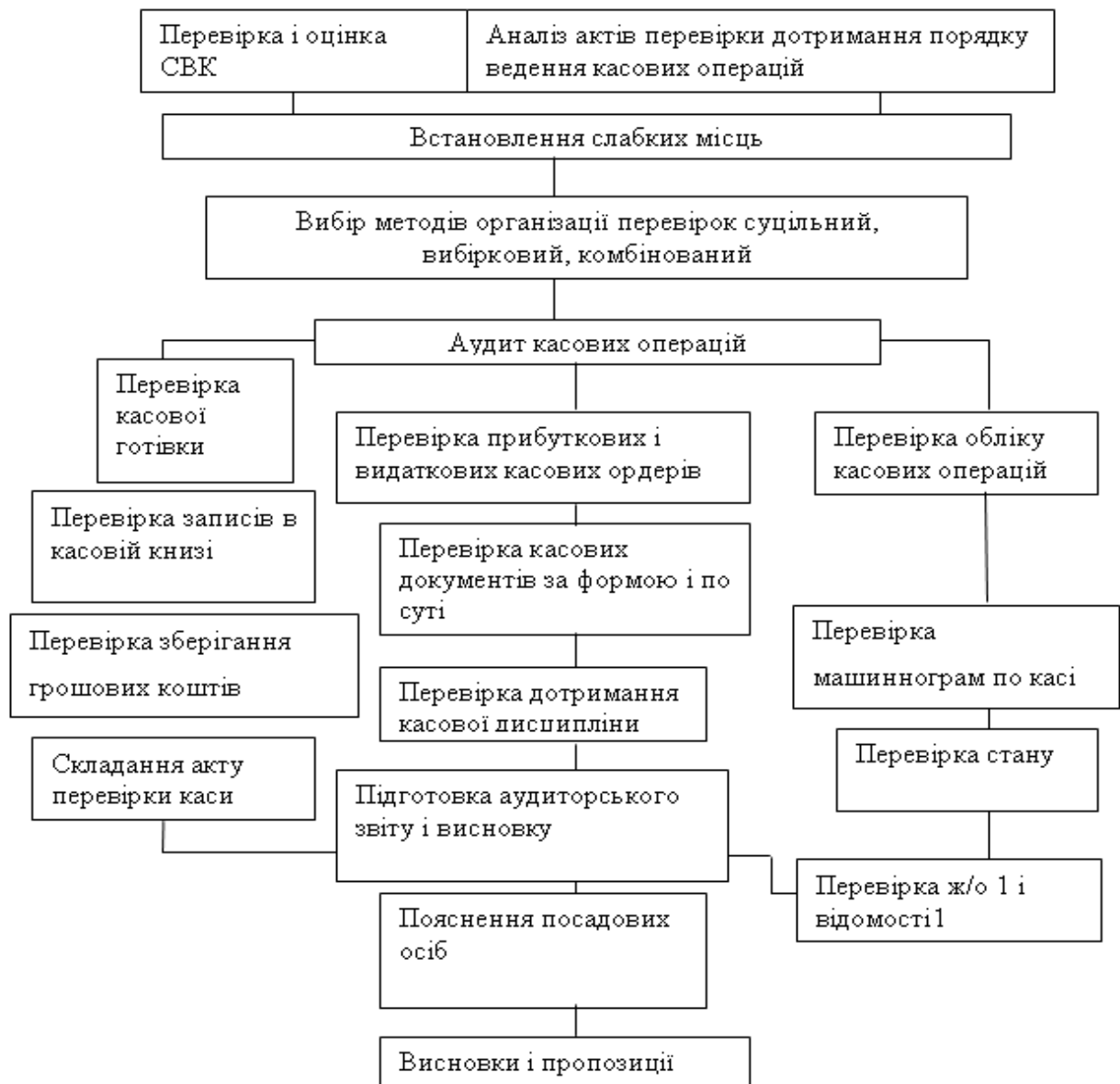

Рис. 3.4 – Порядок проведення аудиторської перевірки грошових коштів у касі ТОВ СГП «Заря-2010» [29]

За необхідності аудитор може брати участь в інвентаризації готівки в касі. Аудиторські процедури проводять вибірково з метою виявлення суттєвих відхилень, які впливають на достовірність та об'єктивність звітних даних.

У першу чергу перевіряється відповідність залишків по рахунку 30 «Готівка» субрахункам у синтетичних та аналітичних регістрах обліку. Також необхідно провести формальну документальну перевірку по відображенню готівково-розрахункових операцій. Така перевірка проводиться вибірково. Аудитор, керуючись

МСА 530 «Аудиторська вибірка та інші процедури вибіркової перевірки» самостійно встановлює вибірку документів для формальної перевірки.

Аудитор зобов'язаний провести перевірку дотримання вимог Положення про ведення касових операцій у національній валюті (суцільно або вибірково) по всіх напрямках.

Аудит наявності і руху грошових коштів на рахунках у банку ТОВ СГП «Заря-2010» починається з перевірки дотримання підприємством порядку відкриття рахунків в банку, передбаченого Інструкцією про порядок відкриття та використання рахунків в національній та іноземній валюті, при цьому аудитор використовує зустрічну перевірку, надсилаючи лист-запит банку, що обслуговує підприємство, з проханням підтвердити наявність відкритих для підприємства рахунків.

Джерелами інформації аудиту грошових коштів на рахунках в банку є:

- вимоги нормативних документів з обліку грошових коштів на рахунку в банку;
- наказ про облікову політику підприємства;
- виписки банку за відповідний період;
- первинні розрахункові документи та прикладені до них документи;
- реєстри синтетичного та аналітичного обліку;
- головна книга;
- форми фінансової звітності;
- відповіді на запити аудитора;
- договори з банком про відкриття рахунків тощо.

На ознайомчому етапі аудитор встановлює, які рахунки відкриті ТОВ СГП «Заря-2010» і в яких банках, знайомиться із договорами на банківське обслуговування, з депозитними договорами, встановлює наявність грошових коштів на момент перевірки.

Надалі з метою встановлення кількості аудиторських процедур і складання робочої програми необхідно вивчається та оцінюється система внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Тест внутрішнього контролю грошових коштів на рахунках в банку ТОВ СГП «Заря-2010»*

Незалежний аудитор Богдан О.В.

Підприємство: ТОВ СГП «Заря-2010»

Термін перевірки: 15.10.23-25.10.23

№	Процедура аудиту	Так	Ні	Примітки
1	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень	Так		
2	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку	Так		
3	Облік руху коштів в іноземній валюті ведеться в двох валютах: валюті розрахунків і національній валюті	Так		
4	Перерахунок залишку коштів в іноземній валюті для відображення в національній валюті здійснюється за курсом НБУ на дату звіту	Так		
5	Наявність рахунків, відкритих в іноземних банках	Так		
6	У звітному періоді надходила виручка в іноземній валюті	Так		
7	Наявність замовлень на продаж іноземної валюти	Так		
8	Наявність замовлень на купівлю іноземної валюти	Так		
9	У звітному періоді здійснювалися операції з продажу іноземної валюти	Так		

*складено на підставі джерел [29]

Виконав Богдан О.В.

Ознайомився Малай О.І.

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю, аудитор переходить до складання програми аудиту грошових коштів у касі (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Програма аудиту грошових коштів на рахунках в банку ТОВ СГП «Заря-2010»*

Незалежний аудитор Богдан О.В.

Підприємство: ТОВ СГП «Заря-2010»

Термін перевірки: 15.10.23-25.10.23

№	Перелік аудиторських послуг	Виконавець	Період перевірки	Примітки
1.	Перевірка наявності прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку	Богдан О.В.	15.10.23	
2.	Перевірка наявності банківських виписок	Богдан О.В.	15.10.23	
3.	Перевірка відповідності дат платіжних доручень датам у банківських виписках	Богдан О.В.	16.10.23	

№	Перелік аудиторських послуг	Виконавець	Період перевірки	Примітки
4.	Перевірка повноти оприбуткування коштів, зданих з каси на поточний рахунок	Богдан О.В.	17.10.23	
5.	Перевірка правильності заповнення платіжних доручень	Богдан О.В.	17.10.23	
6.	Розрахунок залишків по рахунку на кінець дня	Богдан О.В.	18.10.23	
7.	Звірка оборотів і залишків у виписках банку та головній книзі	Богдан О.В.	19.10.23	
8.	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, з залишком у регістрах бухгалтерського обліку у головній книзі	Богдан О.В.	20.10.23	
9.	Звірення оборотів і залишків у виписках банку та головній книзі	Богдан О.В.	21.10.23	
10.	Перевірка повноти розкриття інформації у фінансовій звітності	Богдан О.В.	22.10.23	
11.	Групування і систематизація виявлених недоліків	Богдан О.В.	23.10.23	
12.	Формулювання висновків за результатами аудиту	Богдан О.В.	24.10.23	

*складено на підставі джерел [29]

Виконав Богдан О.В.
Ознайомився Малай О.І.

Послідовність аудиту руху коштів на рахунках у банку ТОВ СГП «Заря-2010» представлено на рис. 3.5.

Аудитор перевіряє порядкову нумерацію виписок банку, правильність перенесення підсумків і залишків в облікові реєстри, визначити чинність та обґрунтованість операцій і правильність віднесення витрат на відповідні бухгалтерські рахунки. Якщо у підприємства відсутні окремі виписки банку, то аудитор отримує з банку засвідчені копії. Аудитор перевіряє відповідність залишків і оборотів грошових коштів у національній валюті в синтетичних і аналітичних регістрах обліку.

При перевірці банківських операцій, здійснених за поточним рахунком у національній валюті аудитор визначає, чи відповідають суми по банківських виписках сумам, вказаним у доданих до них первинних документах, а також чи правильно відображаються в бухгалтерському і податковому обліку здійснені операції.

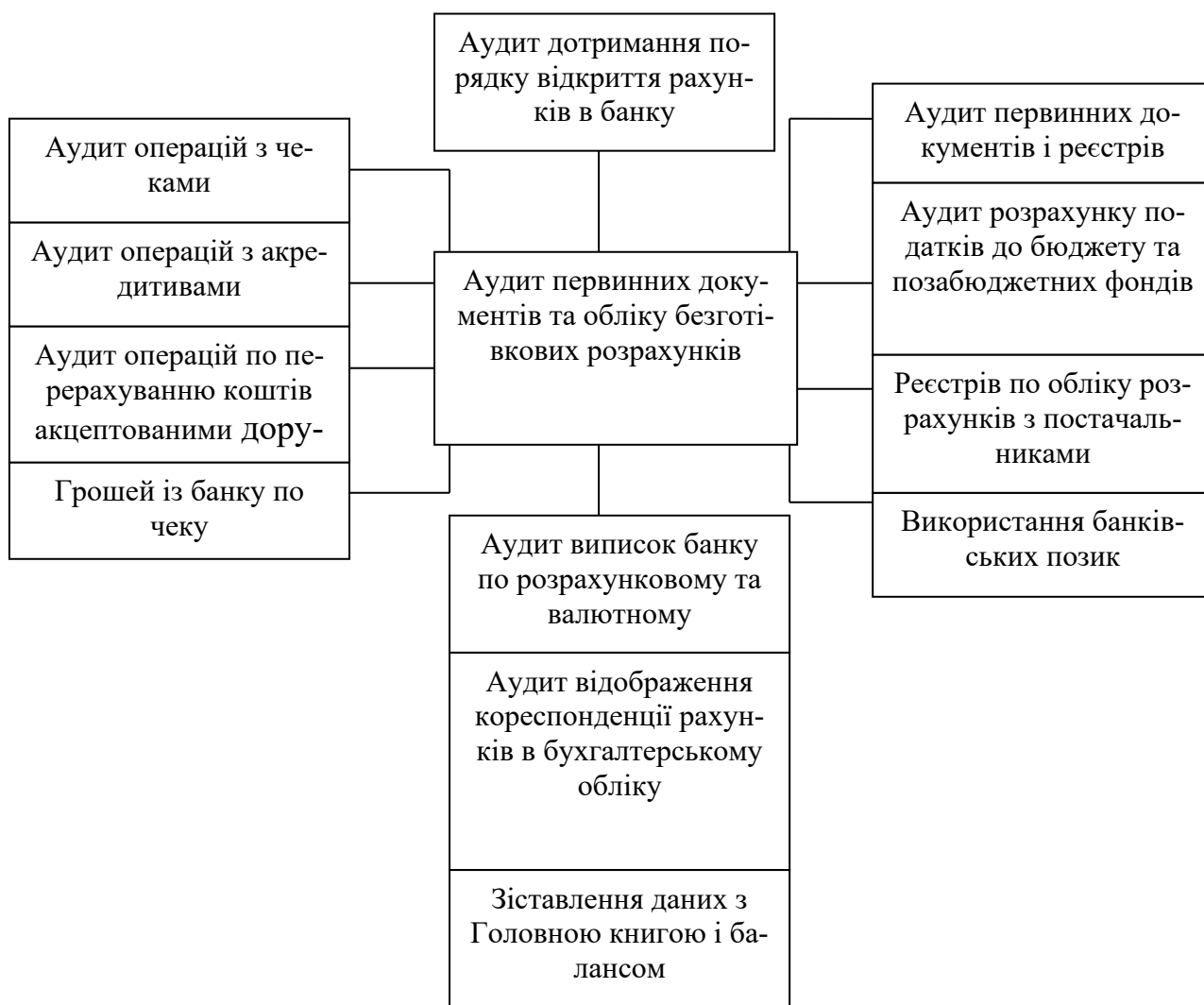

Рис.3.5 – Послідовність аудиту руху коштів на рахунках у банку ТОВ СГП «Заря-2010» [29]

Аудитор з'ясовує також правильність кореспонденції рахунків із зарахування грошових коштів на рахунки в банках, своєчасність виділення ПДВ за оприбуткованими сумами виручки, авансів тощо. Суми, що не підтверджені документально, повинні враховуватись на рахунку «Розрахунки за претензіями».

За результатами перевірки складається аудиторський висновок (Додаток А).

Висновки до третього розділу

В даному розділі розглянуто характеристику організації бухгалтерського та практику обліку та аудиту грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010». Облік у ТОВ СГП «Заря-2010» ведеться відповідно до Закону України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних положень стандартів бухгалтерського обліку, та наказу про облікову політику та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку грошових коштів. У ТОВ СГП «Заря-2010» облік ведеться бухгалтерією з використанням журнально-ордерної частково автоматизованої системи обліку.

Для зберігання грошових коштів і здійснення безготівкових розрахунків у підприємства є поточний рахунок в банку. Облік грошових коштів на поточному рахунку в банку ведеться на субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті на підставі виписок банку. Рух грошових коштів у касі ТОВ СГП «Заря-2010» оформлюються первинними документами, типові форми яких затверджені Положенням про ведення касових операцій №148. Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі у бухгалтерії ТОВ СГП «Заря-2010» використовують субрахунок 301 «Готівка в національній валюті». Узагальнення інформації відбувається у журналі ордері 1, інформація про грошові кошти відображається у II розділі форми №1-м «Баланс».

У розділі також проведений аудит грошових коштів у ТОВ СГП «Заря-2010». В процесі проведення аудиторської перевірки складено робочі документи: тест внутрішнього контролю та програму аудиторської перевірки грошових коштів у касі та на поточному рахунку. За результатами аудиту та співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку ТОВ СГП «Заря-2010» суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні, що дало змогу скласти умовно-позитивний аудиторський висновок.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

В даній кваліфікаційній роботі було проведено дослідження питань методології обліку та аудиту грошових коштів на прикладі ТОВ СГП «Заря-2010». Робота складається з трьох розділів.

В першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи організації обліку та аудиту грошових коштів на підприємстві: наведена нормативно - правова база за задачі обліку грошових коштів, розглянуто економічну грошових коштів, наведено їх документальне оформлення, синтетичний і аналітичний облік, наведена типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в касі, на рахунках у банку та відображення інформації про них у фінансовій звітності підприємства. Розглянуто визначення поняття «грошові кошти» за науковим підходом. Також у розділі розглянутий порядок проведення аудиту грошових коштів підприємства: наведена мета, завдання та джерела інформації аудиту грошових коштів, розглянутий порядок проведення аудиту, а також наведені можливі порушення при проведенні аудиту операцій з обліку грошових коштів.

В другому розділі наведена техніко-економічна характеристика, основні фінансово-економічні показники та здійснено фінансовий аналіз діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» за два роки. За результатами проведеного аналізу зроблено висновки про погіршення діяльності підприємства за два роки.

У третьому розділі наведена організація бухгалтерського обліку ТОВ СГП «Заря-2010» та розглянуті питання та обліку й аудиту грошових коштів товариства. Бухгалтерський облік ТОВ СГП «Заря-2010» ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами та доповненнями), Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку грошових коштів. Аудиторська перевірка грошових коштів ТОВ СГП «Заря-2010» виявила відповідність даних бухгалтерського обліку вимогам законодавства, що дозволило скласти умовно-позитивний аудиторський висновок.

Для покращення діяльності підприємства запропоновано наступні заходи:

– змінити існуючий на підприємстві порядок здійснення розрахунків за

допомогою платіжного доручення на новий, з використанням програми як «Клієнт-Банк», яка використовується для оперативного ведення рахунків у банку та обміну технологічною інформацією. Дана система забезпечує автоматичне ведення поточного стану рахунка в банку, враховуючи проведені початкові та зворотні платежі. Розрахункові документи в електронному вигляді, що подаються у банк, мають відповідати формату платіжних документів системи електронних платежів Національного банку із зазначенням електронних цифрових підписів відповідальних осіб платника, яким згідно з установчими документами надане право підпису;

- ввести автоматизовану форму обліку, що дасть можливість прискорити процес обробки інформації та дозволить спростити роботу бухгалтерії;
- підвищити рівень доходу за рахунок наступних факторів: збільшення обсягу продукції, що вирощується; збільшення продуктивності праці персоналу;
- за результатами проведеного аналізу зроблено висновок про погіршення ефективності використання ресурсів та показників рентабельності, тому необхідно застосувати заходи для підвищення даних показників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України №2258-VIII від 21.12.2017 р. (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 5.09.2023 р.)

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 15.08.2023 р.)

3. Про визначення розмірів збитків, заподіяних підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням); нестачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 року № 217/95-ВР (зі змінами та доповненнями) : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80#Text>(дата звернення: 20.08.2023 р.)

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг: Закон України від 12.01.2023 р. № 2888-IX: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2888-20#Text> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

5. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. №1591-IX (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок обчислення середнього заробітку» від 8 лютого 1995 р. № 100. (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.08.2023 р.)

7. Кодекс законів про працю України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 22.08.2023 р.)

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 14.05.2020 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 12.09.2023 р.)

9. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023 р.)

10. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: веб-сайт. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/instrukciya-pro-zastosuvannya-1021038.html> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

13. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затв. постановою Правління НБУ від 29 липня 2022 р. № 163 веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення: 15.08.2023 р.)

14. Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Звіту про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання» №841 від 28.09.2015 р.: наказ Міністерства фінансів України від 09.05.2023 р. № 239: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1037-23#Text> (дата звернення: 27.08.2023 р.)

15. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 років. Частина II. 2019. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016->

2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202(1).pdf (дата звернення: 21.08.2023 р.)

16. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148. (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0148500-17> (дата звернення: 20.08.2023 р.)

17. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. №879 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 4.09.2023 р.).

18. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну від 28.03.2013 р. №433 зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL:<https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-schodo-1024176.html> (дата звернення: 18.09.2023 р.)

19. Аудит: методика і організація: навч. посібник / Н. І. Гордієнко та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319с.

20. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навч. посібник. 2-ге вид. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с.

21. Бабіч В.В., Сагова С.В. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. К. : КНЕУ, 2006. 282 с.

22. Бурлан С.А., Руденко Н.О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.

23. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. 7-е вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута", 2016. 832 с.

24. Виноградова О.М., Жидєєва Л.І. Аудит: навч. посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 653 с.

25. Должанський М. І., Должанський А.М. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: навч. посібник. Л.: Львівський банківський інститут НБУ, 2013. 494 с.

26. Дмитренко І.М. Аудит за міжнародними стандартами: навч.-практ. посіб. Горлівка: ПП «Видавництво Ліхтар», 2010. 268 с.
27. Іванова Н. А., Ролінський О. В. Організація і методика аудиту: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 216 с.
28. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, між-предметні зв'язки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 236 с.
29. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: підручник. К.: Каравела, 2012. 544 с.
30. Лень В.С, Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні. К.: ВД "Професіонал", 2018. 608с.
31. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2011. 670с.
32. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 670 с.
33. Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 400с.
34. Онищенко Т., Мякота В., Клиженко Я., Басова І. Альбом бухгалтерських проводок. 11-те вид., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2013. 368 с.
35. Осовська Г.В. , Юркевич О.О., Завадський Й.С. Економічний словник. К.: Кондор, 2007. 358 с.
36. Стасишен М.С., Піча Ю.В. Основи аудиту (в схемах, графіках і таблицях): навч. посіб. К.: Карвела, 2007. 192 с.
37. Сопко В. Бухгалтерський облік: навч. посібн. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закл. Тернопіль: Астон, 2012. 496 с.
38. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: Знання, 2012. 815 с.
39. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І. О. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

40. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. / Бондар М.І. та ін. Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К.: КНЕУ, 2012. Ч. 1. 2012. 553 с.

41. Фінансовий облік: конспект лекцій / Абрамчук М.Ю. та ін. Суми: Сумський державний університет, 2018. 395 с.

42. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І. Є. Фінансовий облік І: навч. посібник. К. : Центр учб. літ., 2016. 336 с.

43. Дубровська Є.В. Дослідження сутності поняття «Безготівкові розрахунки» // Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка. Суми: СумДУ, 2009. № 2. С. 202-205.

44. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf> (дата звернення: 15.08.2023 р.)

45. Остафійчук С.М. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/684/1/38.pdf> (дата звернення: 15.08.2023 р.)

46. Реслер М.В., Гребенюк М. А. О. Класифікація грошових коштів, її використання для потреб обліку. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2715/1/n21-258-261.pdf> (дата звернення: 15.08.2023 р.)

47. Методичні вказівки до виконання другого розділу кваліфікаційної роботи магістра для студентів ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», денної та заочної форми навчання / Укл. О.П. Антонюк, Т.М.Ступницька, Н.М. Купріна. Одеса, ОНАХТ, 2018. 31 с.

48. <http://buhgalter911.com/>

49. <http://zakon.rada.gov.ua>

Додаток А
АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК
про фінансову звітність
ТОВ СГП «Заря -2010»
станом на 31.12.2020 року

1.1. Основні відомості про аудитора:

Незалежний аудитор Богдан О.В. Свідоцтво № 2134 про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 134 Аудиторської палати України.

Аудитор Богдан О.В. сертифікат серія А № 22134, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 134 від 30.09.22 року. Термін дії сертифікату до 30 вересня 27 року.

Місце проживання: м. Одеса, вул. Канатна ,112.

Телефон: 8 (048) 712-49-49.

Дата видачі аудиторського висновку: 10 вересня 2023 року.

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЗАРЯ-2010»
Скорочена назва Компанії	ТОВ СГП «Заря-2010»
Код ЄДРПОУ	36453803
Організаційно-правова форма емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю
№ свідоцтва про державну реєстрацію (перереєстрацію), дата видання свідоцтва	Серія А00 № 670081 Зареєстровано 17.05.2010 р. за № 15311020000001698
Орган, який видав свідоцтво	Виконавчий комітет Одеської міської ради
Юридична адреса і місцезнаходження	67620, вул. Елеваторна 1а.с. Вигода, Біляєвського р-ну, Одеської обл., Україна
Основні види діяльності	Вирощування зернових культур
Кількість учасників	-
Чисельність працівників	17
Наявність і місцезнаходження філій	-
Номер, дата та строк дії ліцензії на здійснення діяльності	-

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: № 18/08 від 29.08.2023 р.

Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 01.09.2023 р. – 11.09.2023 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності фінансової звітності за 12 місяців 2020 року.

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

- оборотні та сальдові баланси;
- відомості аналітичного обліку;
- первинні документи господарських операцій;
- фінансова звітність.

Перевіркою охоплені наступні питання:

- облік формування статутного фонду;
- облік основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей;
- облік формування складу витрат на виробництво;
- облік коштів і розрахунків;
- облік реалізації товарів і послуг;
- облік фінансових результатів;
- правильність розподілу прибутку відповідно до Статуту;
- наявність спеціальних і цільових фондів, їх формування і використання відповідно до чинного законодавства;
- відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

Мною, незалежним аудитором Богданом О.В., проведена перевірка у відповідності з вимогами Законів України “Про господарські товариства”, “Про цінні папери та фондову біржу”, “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”, “Про аудиторську діяльність”, “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, “Міжнародних стандартів аудиту”, прийнятих Рішенням Аудиторської палати України (Протокол засідання АПУ № 122 від 18.04.2003 року), Положення про подання річного звіту закритими акціонерними товариствами до ДКЦПФР, затверджене рішенням ДКЦПФР 03.06.2003 року за № 227 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.06.2003 року за № 515/7836, Рішення ДКЦПФР України від 17.11.2004 року № 485 “Про схвалення Методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств”, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативних актів.

Висновок сформований у відповідності:

- до вимогам до аудиторського висновку, який подається до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при реєстрації інформації та випуску цінних паперів, а також при поданні регулярної інформації акціонерними товариствами-емітентами облігацій (крім комерційних банків), затверджених рішенням ДКЦПФР від 25.01.2001 року № 5 та зареєстрованих

у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2001 року за № 139/5330 зі змінами і доповненнями (для акціонерних товариств);

- до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 “Аудиторський висновок про фінансову звітність” та № 800 “Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення”. Ці стандарти зобов’язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку акціонерного товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 “Суттєвість та її взаємозв’язок з ризиками аудиторської перевірки” прийнято у розмірі 1,0 тис.грн.

Висловлення думки аудитора стосовно розкриття інформації щодо показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

Фінансово-господарська діяльність ТОВ СГП «Заря-2010» здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.2020 р. за результатами операцій за період з 01.01.2020 р. по 31.12.2020 р.

Фінансова звітність за 12 місяців 2020 року складена відповідно до вимог національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Дані, відображені в Балансі, підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов’язань. Аналіз статей Звіту про фінансові результати дає реальну інформацію про доходи і витрати, про прибутки і збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський облік ТОВ СГП «Заря-2010» ведеться згідно з Законом “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ СГП «Заря-2010» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов’язань, результати фінансової діяльності та інших показників.

Облікова політика визначена підприємством самостійно і затверджена Наказом № 3 від 10.02.2023р. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась.

На підприємстві застосовується журнально ордерна частково автоматизована система обліку.

1.5 Висловлення думки стосовно розкриття підприємством інформації про деякі показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

1.5.1 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про активи відповідно до встановлених нормативів

Майно товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі ТОВ СГП «Заря-2010». Інформація, що надана в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам НП(С)БО № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”, П(С)БО № 7 “Основні засоби”, П(С)БО № 8 “Нематеріальні активи”, П(С)БО № 9 “Запаси”, П(С)БО № 10 “Дебіторська заборгованість” та прийнятій обліковій політиці.

Облік необоротних і оборотних активів

Необоротні активи ТОВ СГП «Заря-2010» складаються лише з основних засобів.

Основні засоби

У статті „Основні засоби” відображається вартість необоротних активів, які відповідають визначенню основних засобів згідно П(С)БО 7 „Основні засоби”.

Основні засоби оприбутковуються за первісною вартістю – історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) основних засобів або нематеріальних активів. Первісна вартість також включає в себе усі витрати, що пов’язані з доставкою, установкою, введенням в експлуатацію. Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному інвентарному об’єкту, з застосуванням інвентарних карток, в яких є інформація про первісну вартість, інвентарний номер, знос.

На підприємстві застосовується прямолінійний метод розрахунку зносу (амортизації) основних засобів, визначений Податковим Кодексом України. Протягом року метод амортизації не змінювався.

Залишкова вартість основних засобів станом на 01.01.2020 р. складала - 29119,00 тис. грн. (первісна вартість – 55029,4 тис. грн., знос – 25910,4 тис. грн.).

Залишкова вартість основних засобів станом на 31.12.2020 р. складала 25038.8 тис. грн. (первісна вартість – 59424,6 тис. грн., знос – 34425,8 тис. грн.).

Запаси

Облік товарно-матеріальних цінностей ТОВ СГП «Заря-2010» відповідає вимогам П(С)БО 9 „Запаси”.

Запаси відображаються в обліку по найменшій з оцінок згідно з принципом обачності, - по історичній собівартості або чистій вартості реалізації.

Первісна вартість запасів визначена з урахуванням всіх витрат, безпосередньо зв'язаних з їх придбанням.

Оцінка запасів на дату балансу здійснюється згідно з прийнятою на підприємстві обліковою політикою.

Балансова вартість запасів станом на 31.12.2020р. склала 9972,0 тис. грн.

Дебіторська заборгованість

Облік дебіторської заборгованості ТОВ СГП «Заря-2010» відповідає вимогам П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”.

Дебіторська заборгованість відображена в балансі розгорнуто за статтями активу та має наступну структуру.

<i>Найменування показника</i>	<i>31.12. 2020р., тис. грн.</i>
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	184,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	
- за виданими авансами	-
- з бюджетом	66,2
- у тому числі з податку на прибуток	50,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	-
<i>Разом</i>	184,3

Довгострокова дебіторська заборгованість станом на 31.12.2020 р. відсутня. Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків та інша поточна дебіторська заборгованість відсутня.

Гроші та їх еквіваленти

Облік касових операцій підприємством здійснюється у відповідності з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, яке Затверджено Постановою НБУ від 29.12.2017 № 148.

Відображення безготівкових розрахункових операцій грошовими коштами задовольняє вимогам Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої Постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22.

Сальдо по грошовим коштам підтверджено виписками банків.

Загальна сума грошових коштів у національній валюті, що обліковується на рахунках підприємства, станом на 31.12.2020 р - відсутня.

Витрати майбутніх періодів

Витрати майбутніх періодів станом на 31.12.2020р. відображені в балансі ТОВ СГП «Заря-2010» у складі активів і становлять 8993,4 тис. грн.

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття станом на 31.12.2020р. в балансі ТОВ СГП «Заря-2010» - відсутні.

Аудитор підтверджує, що розмір, класифікація та оцінка активів ТОВ СГП «Заря-2010» відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку та прийнятій обліковій політиці підприємства.

1.5.2 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про зобов'язання відповідно до встановлених нормативів

Визнання, облік та оцінка зобов'язань на підприємстві здійснюються відповідно до П(С)БО № 11 "Зобов'язання".

Класифікація зобов'язань проведена вірно.

Довгострокові зобов'язання на підприємстві відсутні.

Облік поточних зобов'язань

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги відображена в балансі вірно і станом на 31.12.2020 р. складає 6357,0 тис. грн. та має наступну структуру

<i>Найменування показника</i>	<i>31.12.2020 р., тис. грн.</i>
Поточна кредиторська заборгованість за:	
– довгостроковими зобов'язаннями	4950,0
– товари, роботи, послуги	491,3
– розрахунками з бюджетом	400,0
у тому числі з податку на прибуток	-
– розрахунками зі страхування	-
– розрахунками з оплати праці	53,2
Інші поточні зобов'язання	862,5
<i>Разом</i>	6357,0

Кредиторська заборгованість по розрахункам з бюджету відсутня.

Визнання, облік та оцінка зобов'язань здійснюються відповідно до П(С)БО № 11 "Зобов'язання". У фінансовій звітності вони відображені в повному обсязі.

1.5.3 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про власний капітал відповідно до встановлених нормативів та стосовно сплати товариством з обмеженою відповідальністю статутного фонду (капіталу) у встановлені законодавством терміни

Установчий договір про створення і діяльність ТОВ СГП «Заря-2010» затверджений Загальними зборами Учасників та Біляївською районною державною адміністрацією 17.05.2010 р. за №15311020000001698. Статут

ТОВ СГП «Заря-2010» затверджений Загальними зборами Учасників та зареєстрований Біляївською районною державною адміністрацією 17.05.2010 р. за №15311020000001698.

Остання редакція ТОВ СГП «Заря-2010» затверджена Загальними зборами Учасників 20.04.2006 р., протокол № 3 та зареєстрована Виконавчим комітетом Одеської міської Ради 27.04.2006 р. за №15561050013000648.

Згідно зі Статутом статутний фонд ТОВ СГП «Заря-2010» станом на 31.12.2019 р. складає 1200,0 тис. грн. Статутний фонд сплачений грошовими коштами у загальній сумі 1200,0 тис. грн.

Таким чином, станом на 31.12.2020р. сплачений Статутний фонд ТОВ СГП «Заря-2010» складає 1200 тис. грн., що становить 100,00% від об'явленого внеску. Суми неоплаченого капіталу немає.

За 12 місяців 2020 року діяльність підприємства була прибутковою. **Отриманий прибуток 207,0 тис. грн.** З урахуванням прибутку минулих періодів загальний прибуток станом на 31.12.2020 р. склав 207,0 тис. грн.

Власний капітал ТОВ СГП «Заря-2010» станом на 31.12.2020 р. дорівнює **37054,7 тис. грн.** і складається з:

<i>Найменування показника</i>	<i>31.12. 2020р., тис. грн.</i>
Зареєстрований (пайовий) капітал	500,0
Капітал у дооцінках	-
Додатковий капітал	36222,7
Резервний капітал	125
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	207,0
<i>Разом</i>	37054,7

Визначення власного капіталу, його структури та призначення проведено відповідно до вимог НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.

1.5.4. Думка аудитора стосовно розкриття інформації щодо обсягу чистого прибутку

ТОВ СГП «Заря-2010» формує склад витрат на виробництво відповідно до вимог П(С)БО № 16 “Витрати”.

Ведення бухгалтерського обліку дає достовірну та повну картину витрат на виробництво, вимоги податкового законодавства в цілому дотримуються.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначався відповідно до вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, П(С)БО 15 “Доход” і в цілому є достовірним.

За підсумками 12 місяців 2020 року чистий прибуток ТОВ СГП «Заря-2010» складає 3106,6 тис. грн. З урахуванням прибутку минулих років прибуток станом на 31.12.2020р. складає 207,0 тис. грн.

1.5.5. Аналіз показників ліквідності

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта загальної ліквідності (покриття), коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

За період, що перевірявся, спостерігається такий рух показників:

- *коефіцієнт ліквідності (покриття)* характеризує співвідношення між усіма поточними активами і короткостроковими зобов'язаннями. Даний показник на кінець звітного періоду становить 2,67 (норма 1-1,5). Це означає, що на кожну гривню поточних зобов'язань підприємство має 2,67 грн. активів.

- *коефіцієнт швидкої ліквідності* характеризує співвідношення між поточними активами за вирахуванням матеріальних запасів і короткостроковими зобов'язаннями. Коефіцієнт становить 1,28 на кінець періоду. Економічне значення цього коефіцієнта таке ж, як і попереднього, його нормативне значення дорівнює 1.

- *коефіцієнт абсолютної ліквідності* характеризує негайну готовність підприємства погасити свою заборгованість. За 12 місяців 2019 р. коефіцієнт складає 0,00039. Нормативне значення коефіцієнту складає 0,2 - 0,25.

- *чистий оборотний капітал* розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його поточними зобов'язаннями. Його наявність та величина свідчать про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. На 31.12.2020р. року цей показник дорівнює 12015,9 тис.грн.

Аналіз фінансової стійкості поданий у таблиці:

<i>Показник</i>	<i>на 01.01.2020</i>	<i>на 31.12.2020</i>
<i>Коефіцієнти ліквідності: (коефіцієнт покриття)</i>	<i>3,68</i>	<i>2,67</i>
<i>Коефіцієнт швидкої ліквідності</i>	<i>1,42</i>	<i>1,28</i>
<i>Коефіцієнт абсолютної ліквідності</i>	<i>3,88</i>	<i>-</i>
<i>Чистий оборотний капітал</i>	<i>22078,7</i>	<i>12015,9</i>

1.5.6. Аналіз показників фінансової стійкості

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнт фінансової незалежності або автономії, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт структури капіталу (фінансування) та інші.

- *коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)* показує питому вагу власних коштів у загальній сумі ресурсів підприємства і становить на кінець звітного періоду 3,42. Це означає, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів становить 342,0%. Підприємство вважається фінансово стійким, якщо значення коефіцієнта не менше за 0,5.

- *коефіцієнт фінансової стійкості* показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена власним капіталом. Показник становить на кінець звітного періоду 0,19. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно перевищувати 1.

- *коефіцієнт концентрації позикового капіталу* характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Чим нижче цей показник, тим стійкіше положення підприємства. На 31.12.2020 року цей показник дорівнює 0,162.

- *коефіцієнт структури капіталу (фінансування)* показує вартість залучених підприємством коштів з розрахунку на 1 гривню власних. Даний показник на кінець звітного періоду становить 0,194. Це означає, що на кожну гривню власних коштів доводиться 19 коп. позикових. Нормальне значення цього коефіцієнта не повинно перевищувати 0,5, критичне значення 1.

Аналіз фінансової стійкості поданий у таблиці:

<i>Показник</i>	<i>на 01.01.2020</i>	<i>на 31.12.2020</i>
<i>Чистий оборотний капітал</i>	<i>22078,7</i>	<i>12 015,9</i>
<i>Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)</i>	<i>0,86</i>	<i>3,42</i>
<i>Коефіцієнт фінансової стійкості</i>	<i>1,16</i>	<i>0,19</i>
<i>Коефіцієнт концентрації позикового капіталу</i>	<i>0,139</i>	<i>0,162</i>
<i>Коефіцієнт структури капіталу (фінансування)</i>	<i>0,161</i>	<i>0,194</i>

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ СГП «Заря-2010» дозволяє зробити висновок, що фінансовий стан ТОВ СГП «Заря-2010» в цілому є добрим, і в зрівнянні з початком року 2020 р., ситуація погіршилась. Про що свідчать наведені в таблиці показники (за виконаними вище розрахунками): *коефіцієнт фінансової стійкості та ліквідності мають негативну динаміку*.

Висновок:

Мною, незалежним аудитором Богданом О.В., проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також

оцінку загального подання фінансових звітів. Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки. На мою думку, за результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ СГП «Заря-2010» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Оскільки аудитор не приймав участь у проведенні фактичної інвентаризації активів та зобов'язань товариства, вважаю за можливе надати умовно-позитивний аудиторський висновок щодо діяльності ТОВ СГП «Заря-2010». Валюту балансу ТОВ СГП «Заря-2010» станом на звітну дату у сумі 44254,7 тис.грн. підтверджую.

Незалежний аудитор
(сертифікат серії А №22134 від 30.09.2022)

Богдан О.В.

Додаток Б
Апробація результатів наукового дослідження кваліфікаційної роботи
на науковому колоквіумі «Сучасні аспекти проведення аналізу
функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в
контексті забезпечення їх конкурентоспроможності
та ефективності діяльності»

Витяг
з протоколу № 6
засідання кафедри обліку та аудиту
від 29 листопада 2023 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А., зав. лаб. Головаченко Л.М.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквіуму «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності», який проводився 28 листопада 2023 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності».

2. Здобувачам вищої освіти які підготували та доповідали на науковому колоквіуму в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.15. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – О.В. Богдану, тема доповіді: «Методика аудиту грошових коштів підприємства: аналіз теоретичних та практичних аспектів».

Зав. кафедри
обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО